

SLOVENSKI NAROD.

Izhaaja vsak dan popoldne, izveza se nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst a 2 D, do 100 vrst a 2 D 50 p, večji inserati
petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in sadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakazilu.
Na samo plačano naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Napredna koncentracija kot vprašanje političnega eksperimenta.

Tik pred svetovno vojno je slovenski privatni docent, sociolog predaval na zagrebški univerzi o političnem eksperimentu. Predavanje je zbudilo splošno pozornost, ker je šlo za prvi naučni poizkus prenosa eksperimentalnih metod na polje političnega dogodevanja. Politični dogodki gredo svojo pot kakor ostali zgodovinski pojavi in zdi se, da ne dopuščajo eksperimentalnega preverjanja in poizkušanja kakor dejstva prirodnih ved. Toda problem političnega eksperimenta postane mnogo očividnejši, čim ga postavimo konkretno, podrobno in stvarno ter mislimo recimo na državnika, ki v državi z izrazito manjšinskim področjem hoče asimilirati posamezne manjšine in jih pridobiti za enotno politično življenje. Tu že lahko govorimo o političnih eksperimentih: državnik bi moral napraviti vsaki manjšini poizkusiti gotove upravne (osebne) ter politične korake in akcije, da jih pripelje čisto eksperimentalno v naročje skupne države. Marsikatera država bi danes obstajala in bi se v socialnem in političnem oziru razvijala mnogo ugodneje, da so se državni krmarji mesto po trgovaških strankarskih, povečini zagrizenih načelih ravnali po splošnem principu političnega eksperimenta. Problem političnega eksperimenta je tudi v tesni zvezi s bistvom parlamentarizma, ki ne pomeni drugega, kakor kompromisnih zajednih poedinih političnih strui.

Tudi v Sloveniji obstoja danes pereče vprašanje političnega eksperimenta; že delj časa se javlja potreba enotne napredne fronte. Mnogo se piše o njej. V zadnjem času je stopila v nekaj odločilen štadij. Poglejmo, ali ni mogoče na tem čisto lokalnem in domačem političnem, oziroma strankarskem področju poizkusiti politični eksperiment, da nalogo napredne fronte razčisti, razreši in realizira!

Mislimo, da je odveč govoriti o potrebi enotne napredne akcije ter jo znova utemeljevati z umstvenimi razlogi. Klerikalizem je danes duševna in politična sila, ki vlada nad večino slovenskega naroda. Ta sila ir pa napredna nesposobnost je povzročila, da je Slovenija popolnoma pasivna: pasivna v Beogradu, pri vrhovni državni upravi, negativna v zunanje političnem oziru,

* Prinašamo zanimivo poudbo, ki smo jo prejeli od uglednega sodruidnika in jo stavljamo na javno diskusijo. O priliki sprejemo tudi mi o tem vprašanju. Uredn.

pomanjkljiva v širokopotezni industrijski in splošnogospodarski inicijativi in politiki. Napredni živeli, ki bi moral predstavljati najbolj zdravo, najbolj nacionalno, najbolj državotvorno, najbolj kulturno ustvarjajočo silo Slovenije, se je razstavil na neštete drobce. Zato ni zmožen političnega življenja, kakršno bi mu pristojalo že danes, ako bi bil enoten.

Iz teh in še drugih razlogov se je forsirala misel napredne koncentracije. Reči moramo, da se je potreba vsestranske osvetlitve, in da danes ni slovenske napredne stranke, ki bi iz razrednega in programatičnega razloga odklanjala enotno napredno akcijo. Saj so že številne občinske in druge volitve pokazale uspehe take pripravljenosti in širokogrudnosti. Sedaj gre za to, da se najde splošnejša formula enotne in složne napredne akcije. Priznamo, da smo doslej skoro preveč pisali o negativni strani napredne koncentracije in docela zanemarili njeno pozitivno plat. Kdo ve danes, kaj naj bodi napredna koncentracija? Čim boljše potipaš, zazijajo začuden vprašaji! Mi pa pravimo, da je treba nastavitii nalogo napredne koncentracije kot vesten politični eksperiment in da je to metodo treba čimprej za zeleno mizo izkoristiti. Politični eksperiment napredne fronte obstojaj v tem, da vse napredne stranke poizkusijo sestaviti enoten deloven program najprvo za vse občinske zastope v Sloveniji. Čim se tak program sestavi — in danes ni programatičnega zadržka, da se vse napredne stranke ne zjedinijo na takem koristnem, napredno-gospodarskem in kulturnem načrtu, ki bi svojo glavno ost naperil proti klerikalcem — se lahko preide na oblastno samoupravno področje. Tudi tukaj postavijo lahko napredne stranke programe, kojih skupna izpeljava bi zanesljivo izpodrinila klerikalno oblastno nevarnost in pa omogočila blagoslovljeno pozitivno delo za oblastne gospodarske, socialne in duševne interese.

Politični eksperiment, ki pojmuje napredno koncentracijo kot prostovoljno pogramatično soglasje in sodelovanje na občinskem in oblastnem samoupravnem terenu, lahko začrta zgodovinski izhod iz sedanjega brezupnega položaja slovenskega naprednjastva. Ne pozabimo, da so stranke edinece dela, da so partije skupine javnih delavcev in da je aktivno javno delo prvo, osebna prvaška ali voditeljska vloga pa

zadnja funkcija politične stranke. Napredne stranke naj poizkusijo svojo eksistenčno upravičenost na polju dela, ne pa v medsebojnem klanju. Skupen občinski in oblastni program ter temu primerno angažiranje političnih delavcev vseh strank v odnosnih zastopih bi odkril prave in trajne politične delavce.

Zaenkrat združitev za skupno lokalno delo. Sodelovanje, najprvo pri sestavi občinskih in oblastnih delavnih programov, nato borbeni nastop proti klerikalcem bosta sama od sebe približala marsikaterega naprednega delavca in marsikatero napredno stranko. Politika naprednih strank naj se v lokalnih

stvarih ravna po lokalnih interesih. Državnih problemov mi zaenkrat ne bomo reševali in smo tamkaj quantité negligible. Če bi pa bili enotni in močni, kakor so klerikalci, bi pa tudi na tehnično srbo-hrvatskega spora lahko vrgli svojo besedo.

Zatorej ne medsebojnega klanja, marveč od taktičnih dosedanjih skupnih občinskih nastopov k enotnemu delovnemu programu v celi Sloveniji, za vse občinske in oblastne samouprave. Politični eksperiment v tem smislu bo temeljna preizkušnja napredne koncentracije.

Madžarska in Mala antanta.

V listu „Neues Pester Journal“ piše Julij Andrassy o bodočnosti Madžarske. Pravi: Obsojam revanžno politiko nairesnejše. Ne morem zadosti poudarjati, da smatram sedaj vladajočo pozicijo Velike antante za dejstvo, na katerega izpremembo se ne sme misliti. Ne samo zato, ker ne moremo storiti nič nemogočega, ker se ne moremo zaletavati v steno, marveč tudi zaradi tega ne, ker vodilna vloga Antante sama po sebi ne ogroža naših interesov. Mi sploh ne moremo voditi nikake vele-silne politike, nikake svetovne politike, mi se ne vmešavamo v vprašanja, katera nas neposredneje ne interesirajo, in se tudi ne moremo vmešavati. Tudi ako bi vodili evropsko politiko, bi ne bilo naše mesto v taboru, sovražnem antanti, tudi tedaj bi ne mogel biti naš cilj obnova predvojnne situacije, tudi tedaj bi se ne mogli identificirati z nikakimi tujimi revanžnimi mislimi, katere smatram za pogrešene tudi s stališča naših bivših zaveznikov. Mi imamo spoštovanje in simpatije do Nemcev, toda nikake skupne politike ne more biti med nami in njimi, mi ne moremo brez kazni pričarati nazaj spomina na stare zveze, ki so se potopile v morju krvi. Tudi napram Mali antanti želim upostave normalnega razmerja in vzajemnega sporazuma. Obsođil bi pa brez-pogojno to, ako bi mi napram Mali antanti pozabili na svojo čast, svojo preteklost in svoje ideale. Kolikor bolj nesrečen je kak narod, toliko bolj mora držati nase. Ako se mora slaboten narod še sramovati, potem se odpoveduje svoji bodočnosti in onemogoča svoje ojačanje. Smatram za povsem slabo politiko, za kratkovidnost, ako bi pričakovali svoje ojačanje od pomoči Male antante. Mogoče, da nas Mala antanta sedaj noče več slabiti, da noče znova deliti naše dežele. Jaz to verujem, ker je v njenem gospodarskem in

teresu, da ne prikljče na dan nikake končne gospodarske katastrofe. Smatram pa za izključeno, da so naši sosede že danes pripravljeni, nam pomagati v taki meri, ki bi nas napravila od njih neodvisne in bi nam vrnila našo življenjsko in akcijsko svobodo. Samo opri na svoje prave prijatelje, na Italijo in Poljsko, se lahko bližamo tudi Mali antanti ne kot berači, ki samo prosijo, marveč kot taki, katere Evropa razume in katerih prijateljsko zboljšanje in neodvisnost je v evropskem interesu...

Zelo težko gre Andrassyju iz peresa misel na bližanje Mali antanti. Sproti si pobija še vedno kvišku kipečo madžarsko željo po nastopanju, ki je slično onemu veselju. Tempi passati! Kolikor je danes še mogoče, toliko bi se vendar Andrassy rad obrnil od Male antante, kateri bi se potem približal v sredi med madžarskimi prijatelji, Italijo in Poljsko. Andrassy se moti, ako upa po taki poti stopiti v ugodne stike z Mala antanto. Bolje bi bilo, da se na Madžarskem pozabijo habsburški časi in se prične resno računati z realnostjo, ki velepa prijateljske zveze z vsemi sosedi, ako Madžarska sploh še hoče razvoja in udobne bodočnosti. Čim bolj se bo še odtegovala direktnim stikom, toliko slabše bo za njo. Nikar naj ne mislijo na Madžarskem, da jim Italija upostavi stare meje. Abotno je to in pomeni samo nesrečo za Madžare! Pa tudi na Poljsko naj se preveč ne ozirajo. Nova francosko - češkoslovaška pogodba pomeni pritegnitev Poljske k zblizanju s Češkoslovaško. Moč Male antante raste, in francoski vpliv bi lahko upoštevali tudi v Budimpešti. No, sicer pa pomeni Andrassyjev članek korak k treznejšemu presojanju madžarske pozicije napram Mali antanti. Čas ozdravi tudi madžarske rane...

Prav pa bi bilo, da bi mislili v Budimpešti sedaj ob novem letu intenziv-

no na Mala antanto, njeno delo in na svojo okolico. Zlasti so poučna izvajanja v čeških listih. Tako čitamo nastopno:

Mala antanta, ki pomeni določen novum v mednarodni politiki, prihaja iz starega leta z novo vrednostjo in novimi uspehi. Vloga, katero je igrala v vprašanju povratka prestolonaslednika v Nemčijo in v vprašanju madžarskega posojila, je dokaz, kako so se veslele naučile pojmovati njen pravi pomen in kako vedo, na kako solidnih temeljih stoji ta zveza treh držav, ki ni samo obrambno združenje proti skupni nevarnosti, marveč tudi jako aktivni in zelo dragoceni faktor v celotni rekonstrukciji Evrope. Češkoslovaška je navezala prijateljske stike z zapadnimi silami, ki so se naučile gledati na nas mnogo pravičnejše nego doslej. Poljska pa je med tem s svojo velesilno politiko prispela do gospodarskega upadka in do nesposobnosti, da bi si sestavila parlamentarno vlado ter do izolacije med Mala antanto in zvezo baltičskih držav. Madžarska je stopila na pot, katero je šel v svrhu ohranitve Avstrije dr. Seipel in katero morata nastopiti tudi Nemčija in Poljska. Madžarska in drugi, ki se nahaajajo v podobnih razmerah, v katere so zašli po lastni krivdi, razumejo sedaj končno, da samo odkrita in poštena demokratična politika, ki računa z realnostjo in z danimi možnostmi, je zdrava in v moderni Evropi edino mogoča. Vsi, od Mussolinija do Hortyja, so se v preteklem letu lahko prepričali, da gre razvoj na levo tudi v mednarodni politiki: od imperijalizma in ekspanzivnih namišljenosti do spoštovanja pogodb, sklenjenih svobodno v skrbi za boljšo bodočnost, do spoštovanja pravičnosti in poštenosti ter do mednarodne morale...

OTVORITEV TOVORNEGA PROMETA DO BRAJDICE.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Po naredbi prometnega ministristva je z današnjim dnem odprt polg potniškega tuda tovorni promet med Suškom, Bakrom in Brajdico. S to naredbo je vlada zadostila zahtevam in željam tamoznjega prebivalstva in trgovskopridobitnih krogov.

PROTEST GRŠKE PROTI BULGARIJU.

— Atne, 2. januarja. (Izv.) Grška vlada je po svojem poslaniku v Sofiji vložila protest proti govoru ministrskega predsednika g. Cankova o Makedoniji. S tem govorom smatra Grška kakor Jugoslavija, ogrožen notranji mir države.

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Na povratku je napravil velik ovinek preko obdelanega polja. Zavedal se je, da bo prekasno prišel zaradi tega sprehoda k zajtrku. No, za to se ni menil. Čutil se je veselo razpoloženega in srečnega, ker je bil tu tako sam in ker mu je bilo tako prijetno pri sru. Srečal je samo semtertja kakšnega človeka. Ko je prišel do poti, ki je vodila v teman in vonjajoč gozd, je krenil po tej poti in je bil v nekaj minutah sam v gozdu. Nikjer ni bilo videti žive duše. V gozdu je bilo hladno in mirno. Najbrže je le rekodkaj kdo prišel semkaj, zakaj bujno je rastla trava na stezi in med starimi, že posušenimi koloteki. Vedno globlje je prodiral v les in vedno bolj se je oddaljeval od vasi. V gozdu je vladal mir in tišina. Mahoma pa so prekinili tišino škripajoči koraki pred njim na stezi. Takoj nato sta se pojavili dve postavi.

Pričakoval je, da sreča kakšnega logarja ali človeka z bližnje kmetije. Zato je bil skrajno presenečen, ko je opazil, kdo se mu približuje.

Bila sta to dva mladeniča. Nista bila slabo oblečena, imela pa sta na sebi nekaj zlobnega, in rekli bi priključnega iz česar se da sklepati, da sta nagajena k zločinstvu. Oba sta bila tipični velikomestni eksistenti one vrste, ki jih je policijski poročnik temeljito poznal z obtožne klopi: moža pretkanih

obrazov, nestalnih oči, vlnudna in spretna, vsiljiva in predrzna. Eden izmed njiju je imel na sebi celo poteze navadnega tolovaja. Namesto ovratnika in kravate je imel okrog vratu ovito modro svileno ruto.

To je pravi nepridiprav, si je mislil Helmersen, eden izmed tistih, ki uspešno nastopajo na plesiščih in znajo plesati najrazposajenejše plesce.

Policijski poročnik ju je ostro fiksiral ter šel mimo njiju. Ozrla sta se nanj, toda prikrito in z napol zaprtimi očmi, kakor da bi ne hotela pokazati, da je vzbudil njihovo radovednost. To je bilo prvič, da je policijski poročnik srečal moža s svilnato ovratnico. Kasneje je naletel še čisto nanj v zelo čudnih okoliščinah.

Helmersen je napravil nekoliko korakov, nato pa se je okrenil in se ozrl za njima. Istočasno sta se obrnila tudi oba neznanca. Prišla sta v zadrego, se brzo okrenila in nadaljevala svojo pot.

V duši policijskega poročnika so se mahoma pojavile čudne zle slutnje. Samo ob sebi se razume, da je bilo zanj presenetljivo videti v bližini velikega in svetovnega kopališča dva takšna tipa. Ali sta snovala kakšne hudobne načrte?...

Ker bi itak prišel prekasno k zajtrku in ker ni imel ničesar zamuditi, je sklenil, da bo jima sledil, da se prepriča, v katero smer bosta krenila. Morda lahko tega ali onega opozori na nevarnost, ako bi bilo potreba. Dasi je bil v civilni obleki, vendar je nosil pri sebi policijski znak. S tem se lahko, si je

mislil, legitimiram v slučaju potrebe in pojasnim, zakaj se vmešavam v stvar.

Sledil je torej apašem. Vendar pa je počakal tako dolgo, da sta se na potu skrila za ovinkom, tako da jima je lahko sledil, ne da bi ga onadva videla. Ves čas je slišal pred seboj v neprodorni gozdni tišini njune korake.

Mahoma je bil interesirano prisluškovati; zaslišal je več korakov, korake, ki so se bližali iz daljave in se mečali s koraki apašev. In naenkrat je zopet zavladala tišina vse naokrog.

Za trenotek je policijski poročnik obstal, prisluškujoč in je nato brzo nadaljeval svojo pot.

Ko je prišel k ovinku in videl pred seboj precejšen del poti, je mahoma zapazil, da se nahaajajo na poti tri osebe: tretja oseba je bila elegantna, visokorščena in izredno lepa dama.

Srečala je apaše na gozdni poti in ta dva sta se ji približala z grozečimi gestami.

To se pravi: tolovaja sta se ji približala kot berača, držala sta svoje kape v rokah in stala pred njo v sklonjeni poziciji.

Istočasno pa je bilo v njiju nastopu nekaj iz česar je bilo jasno razvidno, da nastopita s silo, ako bi njih beračenje ne imelo uspeha.

Dama se je ozrla, iskajoč pomoči, in je zagledala policijskega poročnika.

III. POGLAVJE.

Vrežek v ušesa.

Iz kretenj njenih rok je policijski poročnik sklepal, da se je mlada dama smatrala v nevarnosti in je zato klicala na pomoč. Mladeniča ga nista opazila, tako zelo sta bila zatopljena v svoje „uljudno“ prosjačenje.

Helmersen je jadno tekel na pomoč. Nikdar mu ni upadel pogum, zlasti takrat ne, kadar je mogel ščititi kakšno lepo damo. Ko je došel do skupine, je stonila dama k njemu, se naslonila nanj ter se oklenila, ko sta neznanca še nadalje silila vanjo.

Helmersen je opazil, da se je tresla. Zdelo se mu je, da je bil njen veliki strah pretiran. Njene oči so bile od strahu široko odprte in so bušile v strahu in trepetu zlasti na enega izmed tujcev, na onega, ki je imel modrosvileno ovratnico. Politijski poročnik si je mahoma domislil, da mora vzrok te strašne groze tičati v nečem drugem, kakor v slučajnem srečanju s sumljivimi tujci. Tujca sta pač prosjačila na vsekakor nenavaden in grozeč način, toda kljub temu sta vendar samo beračila.

Ko sta videla, da je prišla pomoč, sta se oba apaša umaknila nekaj korakov. Iz njih oči pa je sedaj sijal tako pogum kakor predrznost. Ozrla sta se in se prepričala, da ni bil nihče drugi kakor on v bližini. V gozdu je bilo vse mirno. Do bližnjih bivaljšč je bilo prilično daleč. In bila sta dva proti enemu moškemu in eni ženski, ki je bila povrh še upol onesveščena od strahu in groze.

Telefonska in brzojavna poročila

Poostreni odnošaji med Bolgarsko in našo kraljevino.

Prihod poslanika Rakića. — Govor Cankova o Makedoncih z bolgarsko kulturo in tradicijo.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Včeraj dopoldne je s orijentekspresom prišel iz Sofije poslanik g. Milan Rakić, da poroča vladi o izjavi bolgarske vlade glede makedonskega vprašanja. Popoldne je poročal o položaju na Bolgarskem zunanjemu ministru dr. Ninčiču, danes predloži poslanik dalje poročilo kraljevski vladi, ki bo na to precizirala v končni formi stališče naše države napram izjavi olicijne Bolgarske.

Še dopoldne je imel Vaš dopisnik priliko kratko razgovorjati s poslanikom Rakićem o napetem razmerju med obema sosedoma. V osebnem razgovoru je poslanik naglašal, da pomenja izjava g. Cankova v resnici neke vrste provokacijo. To, kar je bolgarski ministrski predsednik sedaj povedal, je izrazil že preje na druge načine, vendar ne tako drzno in mestoma jasno. Po mnenju poslanika je olicijna Bolgarska kot država odgovorna za to, kar njene olicijne zastopniki delajo in govorijo. Bolgarska nima pravice, da se vmešava v notranja vprašanja narodov manjšine, ki so drugače v mirovni pogodbi zadostno varovana. Bolgarska kot država nima pravice dvigati pritožbe radi narodnih manjšin. Nima pravice se vmešavati v naša notranja vprašanja, kar je največja pogreška. Iz nadaljnjega razgovora je posnel vaš dopisnik, da je Cankov v svojem govoru zastopal posebno stališče glede Makedonije. Po njegovih nazorih živi v Makedoniji makedonski narod z bolgarsko kulturo in tradicijo. To ni resnično in naše stališče glede Makedonije je dovolj jasno začrtano v raznih izjavah naših merodajnih faktorjev. Rakić je zatrdil, da je fakt in resnica, da je sedanja bolgarska vlada g. Cankova govorila olicijno o tem, da biva v Makedoniji Bolgar.

Izjava g. Cankova, katero so skušali bolgarski merodajni činitelji na zunanji kolikor toliko omiliti in ublažiti, pa povzroča še vedno poostrenje medsebojnih sosednjih odnošajev.

Za danes ob 10. dopoldne so pozvani zastopniki beogradskega in domačega tiska k poslaniku g. Rakiću.

Pred sestankom Male antante v Beogradu.

Dnevni red konferenc. — Vprašanje zveze med Francijo in Malo antanto. — Obnovitev zvez z Rusijo.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Na novega leta dan je prišel v Beograd pomočnik češkoslovaškega zunanjega ministra, poslanik dr. Girs, da sporazumno določi program in dnevni red konference držav Male antante v našem zunanjem ministrtvu. Dnevni red konference še ni definitivno odobren od zainteresiranih vlad. Kakor je izjavil direktor tiskovnega oddelka v zunanjem ministrtvu Vašemu dopisniku, se program in dnevni red določita in objavi v teku dveh ali treh dni.

Za sedanjo konferenco Male antante vlada v vseh diplomatskih krogih in tudi v inozemstvu največje zanimanje. Ves tisk posveča daljša politična razmišljanja temu sestanku, na katerem se bodo razpravljala važna mednarodna politična vprašanja za ohranitev miru v Evropi.

Poleg nekaterih za Malo antanto aktualnih in le njo interesirajočih vprašanj se bodo na tej konferenci razprav-

la jim poda kratko informativno poročilo o zadnjih političnih dogodkih v bolgarskem narodnem sobranju.

Z ozirom na poostrenje medsebojnih sosednjih odnošajev namerava naša vlada po informacijah vašega dopisnika spraviti vprašanje Bolgarske na dnevni red konference Male antante. Od zaveznih in prijateljskih držav bo zahtevala naša vlada odobrenje gotovih odredb proti Bolgarski in pooblastilo, da nastopi v Sofiji.

Stališče merodajnih faktorjev napram Bolgarski.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Kakšno razpoloženje in mnenje prevladuje na vodilnih mestih v Beogradu glede Bolgarske, je najbolje očividno iz današnjega uvodnika »Samouprave«. Vodilni list vladine večine med drugim veli, da je izjava g. Cankova o »Makedoniji — jabolku razдора« insinuuacija prve vrste, da so bolgarski olicijni krogi pokazali svoje prave cilje, da rušijo po pogodbi dogovorjeni teritorialni status na Balkanu v svojo korist. Mi ne vemo, kakšen vtis je napravila ta izjava v državah naših zaveznikov. Take politične izjave jasno kažejo, da Bolgarska namerava rušiti sedanje teritorialno stanje na Balkanu in da so takli cilji cilji njene olicijne politike, ki predstavljajo resno nevarnost miru in pravnemu redu na Balkanu. Za nas, ki smo v tem vprašanju direktno zainteresirani, pomenja ta izjava od olicijne strani, ki ni direktno še vojna napoved, otvoritev neprijateljskega razpoloženja olicijne Bolgarske napram našim pravicam, pridobljenim potom mirovne pogodbe. Za nas je torej dolžnost, da resno skrbimo za brambo teh svojih pravic.

Poslanik Valarevski pri dr. Ninčiču.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Bolgarski poslanik Valarevski je včeraj v zunanjem ministrtvu posetil dr. Ninčiča, ki ga je končno sprejel. Po nalogu svoje vlade se je trudil, da bi izbrisal globoki vtis govora g. Cankova, ki ga je vzbudil v Beogradu in v vsej državi.

Izjava tudi mednarodna vprašanja in sicer po informacijah vašega dopisnika: 1. Francosko-češkoslovaška zveza in stališče Male antante. Pri tem problemu ima priti v razpravo vprašanje sklenitve slične zveze med Francijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, zveze med Francijo in Rumunsko ter sploh vprašanje zveze med Francijo in državami Male antante.

2. Konferenca ima tudi določiti stališče Male antante napram sovjetski Rusiji. Kolikor je znano, sta sprejeli Rumunska in naša država poziv sovjetske vlade za obnovo diplomatskih zvez z Rusijo. Rumunska je za rešitev tega vprašanja že sama določila sestanek delegatov sredi meseca januarja t. l. v Solnogradu v Avstriji. Naša država še ni določila sestanka, pač pa ima, kakor je bilo ponovno javljeno, poslanik Živojin Balužić nalogo, v Berlinu sondirati teren za obnovo te zveze. Rumunska forsira sporazum z Rusijo radi ureditve besarabskega vprašanja.

ritve skupnega opozicijskega bloka. Značilno je dalje, da politični krogi, ki vodijo pogajanja za opozicijski blok, presoja jo zelo optimistično ustvaritev tega bloka. Računajo, da bo radikalna vlada imela edini izhod iz te težke situacije, da apelira na narod in razpiše nove volitve. Nastop opozicije pa bi bil pri teh volitvah skupen in solidaren. Demokratska frakcija Ljube Davidovića bo skušala rešiti od strani vlade tako zapleteno hrvatsko vprašanje.

Dr. Korošec je baše na zadnjih konferencah s hrvatskimi republikanci, kakor to zatrijuje politični krogi, dosegel opozicijskimi skupinami in je dosegel bistven uspeh po mišljenju nekaterih opozicijskecev, da se gotovo številno Radičevih poslancev odzove pozivu in pridejo v Beograd.

Po informacijah iz Beograda tudi radikali pripravljajo nove volitve in so pripravljeni rešiti v narodni skupščini le državni proračun in nekatere manj važne zakone. Volitve bi se imele vršiti meseca junija t. l.

ZLATA VALUTA V NASI DRŽAVI.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) V finančnem ministrtvu je bila včeraj konferenca finančnih strokovnjakov, ki so razpravljali o vprašanju uvedbe zlate dinarske valute v naši države, mesto dosedanje srebrne. Razpravljano je bilo tudi vprašanje, ali se naj začne kovati zlat novč. Zlatniki bi se kovali na Češkoslovaškem, najbrže v Brnu.

REŠKO VPRAŠANJE.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Italijanski poslovni odpravnik Sumonte je včeraj daljša konferiral z zunanjim ministrom. Vašemu dopisniku je g. Sumonte naglašal, da je bil razgovor popolnoma informativnega značaja. Obvestiti se je hotel o politični situaciji v naši državi in o stališču vlade napram Bolgarski. O reškem vprašanju in o odnošajih napram Italiji je g. Sumonte kratko izjavil, da se vprašanje nahaja v zaključni fazi in da se ustvari nov sporazum glede Reke na popolnoma novih temeljih. Glede vesti, da se ima reško vprašanje likvidirati na ta način, da Reka pripade pod suvereniteto Italije, Delta in Baroš pa Jugoslaviji, je g. Sumonte izjavil, da je to tem nekaj slišal, a da ne more dati nikakih podrobnih pojasnil.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Reško vprašanje in njega definitivna sporazumna rešitev z Italijo je stopilo na dnevni red naše zunanje politike. Rešitev tega vprašanja, o katerem se sedaj vodijo direktna pogajanja med rimsko in našo vlado, bo morebiti koncem koncem izzvala veliko iznenadenje. V zvezi z razmejitvijo v Sloveniji je prišel v Beograd polkovnik Daskalović, ki je o razmejitvenih elaboratih poročal zunanjemu ministru dr. Ninčiču, ministrskemu predsedniku g. Pašiću in pomočniku zunanjega ministra Pantu Gavriloviću.

INDUSTRIJALIZACIJA REKE.

— Reka, 2. jan. (Izv.) Guverner general Giardino je imel za novo leto pred zastopniki mestnih, državnih in vojaških oblasti govor, v katerem je želel da pride za Reko v novem letu končna politična rešitev in ž njo pogoji za uspešno delo. »Drugi več nego mi sami imajo potrebo, da se oživi pristaniško delovanje. Mi lahko pričakamo popolnoma mirni. (Noben razsodni človek na Reki ne deli tega mnenja z guvernerjem. Kakor se kaže doslej, drugi lahko žive brez Reke ali Reka umira radi odsotnosti onih drugih.) Giardino misli s politično rešitvijo na aneksijo. On ne dela za novo pristaniško življenje, ampak hoče spraviti na Reko nekaj industrije, da bi mesto tako-le mizerno životalo dalje. Rekel je, da so tri velike industrije že zagotovile delo, druge se napovedujejo in kmalu začne obratovati na Reki tudi največje podjetje svetovnega slovesa. Giardino pozablja, da je predvojna industrija živela v mestu v glavnem radi pomorskega prometa. Ako tega ne bo! Giardino se je obregnil tudi ob one Rečane, ki so bili pregrešni, imenitje jih tuče in reptilje, s katerimi ne bo imel nikdar stikov, za nje ima praprljavne — dobre škornje!

ANGLIJA IN PADEC FRANCOSKEGA FRANKA.

— Frankfurt, 2. jan. (Izv.) »Frankfurter Zeitung« objavlja dopis svojega londonskega dopisnika o vzrokih kriznega padca francoskega franka. Med drugim opis na glasu, da vodstvo državnih poslov ne more vzdržati nikakega zaupanja, če je državni proračun le umetno izdelan, ne ga bi bili izdatki in dohodki na pravični bazi izravnavani. Finančniki v City so prepričani, da Francozi ne plačujejo dovolj davkov in da Francija razpisno trati svoj denar na škodo svojih upnikov. Tako na Angleskem, kakor tudi v Ameriki omenjajo, da to ni pametno in umestno, stotine in stotine milijard posejati drugim državam v svrhu oboroževanja, sama Francija pa tiči globoko v dolgove. Angleski finančniki tako daleč kritizirajo finančno politiko francoske vlade, da bo pariška vlada od angleske vlade v kratkem in ne dostotke v odločilni obliki opozorjena. Dopisnik dalje zatriuje, da je angleska vlada intervenirala v Varšavi radi francoskih kreditov.

Snežni viharji in zameti.

Alpske dežele. — Številne nesreče. — V Franciji poplave. — Plazovi.

— Pariz, 2. jan. (Izv.) Radi neprestane deževja in naraščanja rek so razni kraji Francije poplavljeni. Naraščati je začela tudi glavna reka Seine na starega leta dan je reka poplavlja večji del pariških predmestij. Mnogo hiš so morali izprazniti in nekatere ulice so bile popolnoma pod vodo. Tudi važnejše prometne točke glavnega mesta so bile poplavljene. Seine še vedno narašča tako močno, da je ogrožen železniški promet med glavnim in predmestnimi kolodvorji. Kolodvor proge Pariz-Orleans je pod vodo. Tudi kolodvor des Invalides cestne železnice je poplavljen. Tako velike in katastrofalne povodnji Parizani še ne pominjajo. Značilno je, da je kjer Zuvau pod vodo. Kip stoji na mestu, kjer je pred 50 leti bila največja voda.

— Inomoti, 2. jan. (K.) Pri Dalasu je proza čez Arlberg radi še vedno v nizino drevečih lavin zaprta tako, da se promet z vlakci, ki je že od 24. dec. dalje pretrgan, ne more vršiti. Možeče bo šele v soboto vzpostavljati normalni promet preko Arlberga. Vlakci vozijo samo med Inomostom in Langen.

KATASTROFE V ŠVICI.

— Curich, 2. jan. (K.) Iz Alrola poročajo: Nesreča, ki je z utrganjem plaza začela kraj Alrola v soboto ponoči, je veliko večja, kakor je bilo razvidno iz prvih poročil. V celoti je trpelo približno 15 hiš, predvsem ves vzhodni del. Hotel »Mottas« last tamošnje gozdne uprave, in dve privatni hiši so morali biti izpraznjeni. Skupno škoda cenijo na približno 300.000 frankov. Škoda v kraju samem ni bila povzročena toliko od lavine, kakor od silega zračnega pritiska. Kot primer o tem nava-

la poročilo, da je zračni pritisk odnesel po zraku težko smreko približno 80 m daleč in jo nato tresel na neko dvonadstropno poslopje. Izkončeni in polomljena drevesa leže povsod razmetana od kraja nesreče. Na glavni cesti je pravecati kaos snežni mas in delov hiš. Da ni postala katastrofa še usodnejša je zgolj pripisovati varnostnemu zidu, ki je bil zgrajen v kraju pred 20 leti.

— Montreux, 31. dec. Na progi Montreux - Oberland železnice se je te dni utrgalo več lavin. Prva se je utrgala v petek pri Casesu ob severnem izhodu Jaman-tunela. Razbita je bila neka koč in lavina je pokrila železniško progo 100 metrov daleč z nad štiri metre debelo plastjo snega. Druga lavina se je utrgala pri Les Avantsu, tretja pri postaji Allieres. Nekaj viadukt je pokrit s snežnimi masami in skalami.

— Belfinzona, 31. dec. Velike lavine so zaprle Bernhardski prehod in ožkovali se zapre v Calanca dolini na več mestih.

— Pariz, 31. dec. Med kraljem Montepellier in Avignonom je divjal silovit ciklon, ki je na več mestih uničil prometna pota. Na južovzhodni obali razsaja vihar s tako silovitostjo, kot že kmalu ni bila opazovan. Vsi vlaki imajo zamude. V Marseilleu je vihar na raznih poslopih povzročil občutno škodo.

— Montiers, 31. dec. Vas Versoid v občini Bourg St. Maurice, 1500 m nad morjem je bila od 22. do 29. dec. z dva metra visoko snežno plastjo popolnoma odrezana od zunanje sveta. Prometna pota so zasuta 6-8 m visoko od snežnih mas, zrušenih po lavinah. Pri čiščenju potov je lavina usmrtila enega moža eden pa je bil ranjen. V strugo hudournika Versler je tresčila ogromna lavina ki je poudrila osem hiš. K sreči ni stanoval v poslopih hiše. Zračni pritisk pa je v Versieru razbil šipe na vseh poslopih.

— Pariz, 2. jan. (Havas.) Seine je radi naraščanja v sled deževja poplavlila nižje stotaka nabrežja. Poplavljeni so predmestja. Mnogoštevilne rodbine so morale svoja stanovanja zapustiti. Tudi z dežele javljajo o težkih povodnjah.

Vesti iz Italije.

Razpust zbornice v kratkem. — Novoletni govor poslanika Barrèra. — O bivših avstro-ogrskih vojaki. — Živ sežgan.

— Rim, 2. jan. (Izv.) V ministrskem svetu je predsednik Mussolini v razgovoru o položaju glede na potek poblastilnega zakona s koncem 1923, rekel, da se tako zaključuje prva faza fašistovske vlade, kar se smatra v političnih krogih za napoved razpustitve zbornice meseca januarja, najbrže 24. tm. naker se razpiše volitve za dan 30. marca ali 6. aprila. — Povodom novoletnih voščil se je pred kraljem in predsednikom Mussolinijem zopet neizmerno poveljivati fašizem. Mussolini je trdil, da je spraval italijanski narod od discipline in da se bo gradilo dalje na sedanji podlagi. — Francoski poslanik Barrère je imel pred zastopniki francoske kolonije političen govor, v katerem je naglašal skupnost francosko-italijanskih interesov zlasti glede mednarodnega finančnega problema; problem reparacij in dolgov velevala obema državama skupno pozornost. Analogna pa je tudi njuna pozicija v političnem pogledu, obe sta zainteresirani na tem, da se vzdrži avtoriteta pogodbe, katerim se imata zavhaliti za svoje nove meje.

— Rim, 2. jan. (Izv.) Ministrski svet se je v svoji zadnji seji bavil z vprašanjem vojaške obveznosti bivših avstro-ogrskih vojakov, ki so sedaj italijanski državljani. Ali naj se jim prizna čin, ki so ga imeli v avstrijski armadi? Sklenilo se ni nič službeno obvestilo pa naznanja, da edine, ako se zajamči, da se ne bo mogel nihče odtegniti vojaški dolžnosti do nove države, bojo varovani moralni interesi onih, ki so se bievall proti Avstro-Ogrski in jo premagali.

— Celano, 2. jan. (Izv.) Neki Francesco Tomei je v cerkvi odprl relikvije mučenikov iz leta 1600 in razmetal kosti okoli. Tomei je komaj prišel iz ječe. Razjarjena množica je izvedela hitro, da je to storil Tomei. Pograbila ga je, obesila na kol, polila z bencinom in sežgala živega.

Potres v južni Italiji.

— Rim, 2. januarja. (Izv.) Po poročilih iz Južne Italije je bil tam dopoldne 10 minut trajajoč močan potres. V mestu Sinagaja je potres porušil cerkev. V Rimu vlada stalno temperatura pod 0 Celzija.

SPREJEMI PRI PREZIDENTU MASARYKU.

— Praga, 2. januarja. (Izv.) Listi registrirajo govorico, da prezident dr. Masaryk ni ob novoletnih čestitkah hotel sprejeti predsednika senata Praška, katerega politično vlogo smatrajo za zaigrano.

500 TRGOVCEV ARETIRANIH

— Riga, 2. januarja. (Izv.) Iz Moskve je došlo poročilo o aretaciji 500 trgovcev, ki delujejo po »kapitalističnih« principih, katere pripuša nova gospodarska politika. 400 je pa ovadenih in bodo sledile najbrže tudi aretacije. Vlada izjavi pravi, da gre samo za trgovce, kateri zlorabljajo predpise in prodajajo prepovedane reči, z druge strani pa se govori o povrnitvi k strogi komunistični politiki.

VREMENSKA NAPOVED.

— Dunaj, 2. jan. (K.) Vremenska napoved za 3. tm.: Vladajoče mrzlo vreme.

Spominiaite se

„Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Politične vesti.

— Klerikalci nameravajo izvesti novo taktično potezo. — Iz Beograda nam poročajo, da nameravajo klerikalci v kratkem kreniti na povsem novo pota in da hočejo izvesti novo baie močno taktično potezo. Kakšna bo ta nova taktična poteza, ni jasno. Eni pravijo, da nameravajo z vsilo forsirati opozicijski blok in se sporazumeti z demokratimi, drugi pa napovedujejo, da prično odločilna pogajanja z vlado in radikali in da v kratkem stopijo v vlado. Za ta slučaj postane dr. Korošec podpredsednik ministrskega sveta. Iz drugega vira poročajo, da je dr. Korošec odstopoval na Dunaj s specialnim namenom, da pridobi Stjepana Radića za to, da pošlje že na prvo sejo parlamenta v januarju vsaj en del poslancev hrvatske seljaške stranke in s tem prisili vlado, da ali odstopi ali pa razpusti parlament in razpiše nove volitve.

— Kralj Milan in slovanska idela.

»Neues Wiener Journal« priobčuje izpod peresa dr. Julia Szepsa razgovor, ki ga je imel njegov oče Moritz 18. septembra 1883 s cesarjevičem Rudolffom o bivšem srbskem kralju Milanu. Cesarjevič Rudolff je takrat obširno govoril o kralju Milanu in med drugim povdarjal, da mu je Milan podal tele izjave: »Slovani so brezpomembni narod, ne znajo nič in so ničvredna pasma. Za svobodo niso, nad njimi morajo vedno gospodariti tučci. Jaz sam sem bil svoječasno pristaš slovanske ideje. Čimbolj pa sem prišel v leta in čim več skušeni sem si nabral, tembolj sem se obračal od slovanske ideje in tembolj se bil prepričan, da ogrožajo Slovani, v prvi vrsti pa Rusija, evropsko civilizacijo, zlasti ako se pravočasno ne zajezi moč in veljava Rusije. Za rušenje vsega obstoječega so Slovani izvrstni. Čudno je, da v Avstriji tembolj pridobiva slovanska ideja na tleh, čimbolj je v meni zamrla ta slovanska ideja in moje simpatije za Rusijo. Dočim sem prišel docela v nasprotje z Rusijo, se na Dunaju deluje na to, da bi z Rusijo vzpostavili čim najtesnejše prijateljske zveze.« Nato je kralj Milan nagovarjal Rudolffa, naj stori vse, da prične Avstrija vojno z Rusijo in jo popolnoma iztisne iz Orienta; samo na ta način lahko Srbija reši zase. Da pridobi Rudolff za ta načrt, ga je opozarjal na nevarno rusko propagando. Rekel je med drugim: »Ruske spletke so sedaj živahnije, kakor kdaj prej.« Ruski ruhel je na delu ne samo v Srbiji, marveč tudi na Hrvatskem in v Bosni. Za vse to so na razpolago dokazi. Zato je skrajni čas, da pride do obračuna med Avstrijo in Rusijo, ker bo sicer prekasno. — Takšne nazore je imel kralj Milan in gotovo tudi njegov sin, poznejši kralj Aleksander. Ali se je potem čuditi, ako so Srbi, dobro poznavaajoč ideje svojega vladarja, sklenili odstraniti kralja, ki je hotel lastno svobodno domovino spraviti pod avstrijsko-madžarski jarem? Sicer pa je Milanova sodba o Slovanih v nekem oziru točna: Ne znajo ceniti svobode! To je razvidno tudi iz današnje slovanske in hrvatske politike!

— Politični licitanti. V svrhu intervencij pri ministrstvih sta včeraj prispele v Beograd klerikalna poslanka Trečko in Stanovnik. V avli narodne skupščine se je razvil med njima in našim dopisnikom daljši razgovor o politični taktiki dr. Korošca in o političnem programu njegovega kluba. Njemu sta potrdila, da mora biti dr. Korošec že na Dunaju ali pa da prispe tja v kratkem. Na zadevna vprašanja vašega dopisnika, kakšno stališče zavzema nji klub napram dr. Marinkovićevemu načrtu, o samoupravah ali ga bo klub sprejel, sta poslanka odgovorila soglasno: »Ne, ne! Mi hočemo zahtevati še več! Mi se hočemo pogajati z eno in drugo stranko! Ko vidimo, kdo dá več, se sporazumemo s tem.«

— Predložitev tiskovnega zakona.

Po poročilu beogradskih listov je minister za izenačenje zakonov Marko Trifković na eni zadnjih sej ministrskega sveta predložil načrt o tiskovnem zakonu. Ta zakonski načrt je bil izdelan v njegovem ministrtvu na temelju popreje izdelanega načrta za čas demokratsko-radikalne koalicije. Minister Trifković je pred 6 meseci pozval Udruženje jugoslovenskih novinarjev, da mu predlože svoj lasten načrt oz. strokovno mnenje. Ker do danes udruženje ni predložilo tega mnenja, je bil minister Trifković primoran spraviti svoj načrt v ministrski svet, ker je vlada sklenila, da se ima tiskovni zakon v narodni skupščini čimprej končno veljavno rešiti in spraviti pod streho.

— Nov radikalni list. Vodja opozicije v radikalnem klubu posl. Mihajlo Ranković prične izdajati nov list z naslovom »Smotra«. List bo tednik. Glavni urednik lista bo dosedanj urednik »Novega lista« g. Cvetko. »Novi list« je prenehal izhajati.

— Bolgarski državni proračun. Bolgarski ministrski svet je odobril predlog finančnega ministra, po katerem znaša državni proračun od 1. X. 1923 — 31. III. 1924 1/2 celokupnega proračuna iz 1. 1922/23. Poleg tega so odobreni nakradni krediti za nagrade

Ustanavljanje opozicijskega bloka.

— Zagreb, 3. januarja. (Izv.) Zagrebški politični krogi posvečajo veliko pozornost potovanju podpredsednika jugoslovenske muslimanske organizacije posl. dr. Hrasnice in voditelja SLS dr. Korošca na Dunaj. Kot motiv temu potovanju sicer navajajo privatne družinske razmere in bolezen, vendar je potovanje očitno v zvezi z gotovo politično mislijo, ker ni izključeno, da bosta oba politika razpravljala s Stjepanom Radićem o sedanji politični situaciji in o preorijentaciji hrvatskih republikancev napram Beogradu.

Akcija za ustvaritev opozicijskega bloka na temelju popuščanja je nujna taktična linija opozicijskih skupin.

V bistvu so se klerikalci in muslimani ugodno izrazili za Marinkovićev načrt o širokih samoupravah, ki ima služiti kot baza sporazuma. Koncedirati bi se imele le še nekatere korekture lokalnih interesov, na kar bi bil načrt sprejet za podlago skupnega dela opozicijskega bloka v narodni skupščini.

Po poročilih iz Beograda tudi zemljoradniki sedaj čutijo potrebo za zblizanje (?), čeprav je vodja zemljoradniškov naglašal na sobotnem občnem zboru SKS v Ljubljani nasprotno. Dejstvo je res, da so ostali zemljoradniki do danes nekako rezervirani za usta-

in doklade uradništva, za invalide, vojne sirote itd. v znesku 1.210.000.000, levov. Po predloženih načrtih posamičnih ministrstev bi značilo to krediti 1.616.000.000 levov; torej prvotni proračun je znižan za 400.000.000. Tudi v drugih izdatkih se Bolgarija omejuje. Tako so znižani krediti za plače diplomatičnemu osebju in sicer v Turčiji za 30%, v drugih državah pa za 10%. Reducirane so različne delegacije in poslaštva. Splošno je videti iz novega proračuna, da je začela solijska vlada štediti.

— **Prepovedan dunajski list.** Notranje ministrstvo je včeraj odredilo poštni debit dunajskemu »Neues Wiener Journal-u« iz razloga, ker piše proti interesom naše države. Ni skoraj dneva, da bi vlada ne prepovedala kakšnega inozemskega lista in čisto brez vsakega pravega povišja. Ali je umestna taka ozkočnost? Ali nas hočejo hermetično zapreti napram inozemstvu?

Julijska krajina.

— **Fašistovska olika.** V Ljubljani v Istri je bilo oddano na pošto pismo s slovenskim naslovom za Ljubljano. Na pošti pa so bili radovedni, kaj je pisano v onem pismu, katero so ob strani prirezali, vzeli pismo ven in isto menda vlačili po stranicah ali kdo si vidi kodri ter vse zamazano in smrdljivo odposlali v Jugoslavijo. To po fašistih zamazano pismo je prispelo v Jugoslavijo, kjer se sedaj ono pismo s fašistovsko umazanostjo lahko pokaže ljudem, da se prepričajo o velikih fašistovski oliki. Kakor jih onorevole Giunta učil, tako pa delajo njegovi fašistovski učenci. K fašistovski oliki naše čestitke!

— **Fašisti udri na Silvestrovo pridelitev.** Otroški vrtec pri Sv. Ivanu v Trstu je priredil v ozgani verandi Narodnega doma Silvestrovo večer, seveda z dovoljenjem kvesture, ki je odobila tudi vzporedno pridelitev. Po 10. uri pa so pridržali štirje fašisti v svojih črnih srcah na pridelitveni prostor ter začeli razgrajati in vpiti, kakor bi bili obsedeni in zahtevali, da se mora vršiti vse izključno v italijanskem jeziku, ker smo v Italiji. Divjali so sem-tam in končno rekli, da se mora prostor v 5 min. izprazniti. Stopili so k njim naši tremi mošči in jim dopovedali, da je kvestura dovolila pridelitev in da je program odobren, da torej ni prav nikakega vzroka za prenehanje pridelitve. Nato so se vendar godrnjali udali in se zadovoljili, da je orkester zaigral fašistovski himno. Potem so junaki zavpili »Eja, Eja alala!« in odšli. Vse je fašistovsko, vlada, vse oblasti, torej tudi prefektura. Oblast pa si lastijo tudi posamezni fašistovski oddelki in prečestokrat fašisti sami, kakor hitro čujejo o kakih slovenskih pridelitvah. Ena oblast dovolji pridelitev, druga »oblast« pa jo hoče preprečiti. Ali res ne bo nikdar razuma pri slavnih fašistovskih »oblastih«? Mislimo, da toliko časa ne, dokler se te številne fašistovske »oblasti« ne združijo v eno samo, odločujočo.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Četrtek 3. jan.: Golobček, Izven.
Petek 4. jan.: Mogočni pristan Red D.

OPERA.

Četrtek 3. jan.: Gosposvetki sen Red E.
Petek 4. jan.: Psioglavci Red C

Šentjakovski gledališki oder:
V nedeljo 6. jan.: Male roke.

— **Premijera Galsworthyjeve tragikomedije »Golobček«** v režiji g. Borisa Putjete je v četrtek, dne 3. januarja 1924. Začetek ob 8. uri zvečer.

Književnost.

— **Fr. Milčinski: »Mogočni pristan«.** Narodna pravljica v štirih delih. Splošna knjižnica št. 12. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna Strani 91. Cena broš. 12 Din vez. 17 Din. Kdo ne pozna Milčinskega! Njegov vedri humor nam je privabil že toliko smeja, da nas obide takoj šekava veselost, če slišimo njegovo ime. Kakor ostala dela, je tudi Mogočni pristan poln zdravega in vedrega humorja, ki le tu pa tam prav lahko nekoliko preskoči v satiro. Izra je bila uprizorjena z velikim uspehom v Narodnem gledališču v Ljubljani, kjer bo doživela še mnogo repriz. Vsekakor bodo zlasti diletanški odri tega dela veselili in ga bodo tudi lahko uprizorjali. Pisatelj namreč zahteva lahkejši, ampak dovoljuje uprizoritev v kulturne in dobrodelne namene vsakemu diletanškemu odru ki si nabavi vsajmanj 20 izvodov knjige. To je sprito nizke cene prav lahko izvedljivo. Obenem ojašuje pisatelj manjši odrom igro tudi z navodili, kako je mogoče uprizoritev presnovati. Sicer pa je delo tudi kot berilo zabavno in priporočljivo in ga bo gotovo vsiljivo mlado in staro. Posebno mladina naj bi ga prav mnogo dobila v roke.

— **Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v štirih delih. Po Schrottenbachu priredil Fran Koblar. Ljudski odri 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena Din 22.—. Vendar enkrat po dolgem času smo dobili ljudsko igro, ki je polna dramatike in zdravega, krenkega jezika. Dialog je tako koncizen in lakoničen, da smemo reči, da ni niti ene besede odveč v igri. Mora biti res zbran pri čitanju igre, ako hočeš, da si obdržiš vse niti v roki. Ti krepki kratkosti, ta kondenziranost v besedi pa je presajena na slovenska tla. Ljudje govore kakor grče iz slovenske hraste. — Idejno je igra tendenčna — za vero ali proti veri — vendar ta ideja ni napisana vi-

dno, vleče se vseskozi kot rdeča nit in doseže svoj vrhunec v prvem in četrtem delu, ki kot miselnostna stolpa začneta in končata igro. Igra pa ni samo v dialogu krepko slovenska, ampak tudi v svojem delanju prav srečno zasajena in lokalizirana na slovenska tla. Prvi dve dejanji izkri pred vojno, zadnji dve pa dvanajst let pozneje, vmes je svetovna vojna; tu nastopajo verizniki, ki so tako žive figure, kot jih srečavamo vsak na stolice. Pravzaprav ni prav, da je pisatelj rekel, da je izro »priredil«, igra je samo po ideji in najbolj grobem ogrodju Schrottenbacha, drugače je pa povsem Koblerjeva last. Brez pretiravanja smemo trditi, da je to najboljša ljudska igra, kar jih je v slovenski tiskanih. Igrali jo bodi povsod, ker ne stavi ne na oder in ne na igranje prevelikih zahtev. In to igro bodo igrali povsod radi, ker ima silno bogato dejanje, pestro risane tipe iz vsakega njegovega življenja, sem pa tle prikriti suh, humor, lepo plemenito idejo in jezgrovit jezik. Tu pride sentimentalnost na svoj račun, prijatelj krepkih značajev bo v Strmolu in Piškurju videl umetniško risane značaje. Intrigant bo našel svojega sovratnika, slabotna ženska svoj izvor, tisti, ki trpi po nedolžnem krivico se bo v Erjavcu spomnil sam nase in oni, ki ima težko vest, bo v spravljivem koncu našel kapljico tolažbe za svoje reve in težave. Prepričan sem, da bodo to igro igrali povsod, ker to res v polni meri zasluži, na kmetskih odrih in po mestih, ker pripada vsakomur svoje.

— **Isceljenički kalendar za god. 1924.** Nakladom »Jugoslovanskega isceljenika« a u redakciji poznatega strojnika g. Artura Grada. Izšlo je ovaj našemu svjetlu toliko potrebitni kalendar. Kako so u istome skupljeni svi propisi o isceljivanju, bilo naše države bilo svih onih država prema kojemu je orijentirana naša emigracija, to ču njemu naši isceljenici nači skupljene sve podatke koje ih interesiraju. Cijena 10 Din, a dobiva se usvim knjižarama.

— **O novem letu uredi vsaka dobra gospodinja** na novo vse svoje gospodarstvo. Gospodinja, ki redno zabeleži vsak izdelek in troškovnik Gospodinskega koledarja Jugoslovanske Matice bo to z uspehom storila, ker ji bo troškovnik natančno pokazal, kje da more kaj prištediti. Zato si bo vsaka dobra gospodinja nabavila Gospodinski koledar Jugoslovanske Matice, v katerem naide tudi sicer dragocene podatke o gospodarstvu. Koledar velja za člane 15. za nečlane pa 18 dinarjev. Narodna se v Matični knjižarni. Kongresni trg ali pa v pisarni Jugoslovanske Matice, Pred Škofijo 21/1.

— **Uzgaljatelj:** Izašao je novi broj Uzgaljatelja (1. januarja) se ovim sadržajem: Gueffredo Ferrero: Sta je Evropa izumrla. Prof. P. M. III. Jos. Felčičnov. Stevo Zakula. Marko Jovanović. Dr. fra Vojislav Miloš. Sali Lubunčić. Branko Vrmac. Emil Petrović. Odgovori na »Našu anketu«. Milenko Vidović: Sta može uzeti. Grigorije Petrov: Apostoli savesti. Eugen Petras: Sokrat kao kritičar umetnosti. Jacova Truhelka: O moralnom uzganianju djece. Krima Kršćević: Pismo jednog učitelja. Dr. Jure Turčič: Načrt zakona o školama za preobražavanje naroda. Mihailo Bornešević: Teozofija. St. III. Dužnost naših intelektualaca. Milka Krešić: Matičine brige. David Levi: Duševna i fizička sila. Emil Petrović: U gledanju umjetnosti. Vojislav Bogičević: Pre i posle ratni mentalitet omladine. Sali Lubunčić: Kako ljudi postaju bolji. Pregled. Pilišček: »Uzgaljatelj« izlazi u Sarajevu. Godišnja pretplata 60 dinara.

— **»Nova Evropa«** z dne 1. jan. prinaša tole vsebino: Osnovni pogledi »Nove Evrope«. Radno kolo »Nove Evrope«. Ekonomski pregled: Stanje naše privrede u godini 1923. (I. Belin) Stines dolazi! (V. Esli) Knjige i listovi.

Šolstvo.

REFORMA LJUDSKEGA ŠOLSTVA V ITALIJI.

Italijanski prosvetni minister Giovannini Gentile energično nadaljuje svoje reforme. Z ministrskim ukazom z dne 6. maja je bila provedena reforma srednjih šol, z ukazom z dne 11. nov. pa se reformiralo ljudske šole. Nova uprava ljudskih šol stopi v veljavno začetkom šolskega leta 1924/25. Gentilijev učbeni program določa učitelju cilji, ki ga mora doseči vsako leto prepričano, da mu svobodno izbere sredstev za doseg tega cilja. Prosvetni minister izrečno naglašja, da morajo biti ta sredstva različna in v skladu z individualnostjo učitelja ter raznimi okolišninami, v katerih se nahaja šola in učenci. Učbeni program je prirojen tako, da bi učitelj neprestano obnavljali in uveljavljali svojo duševno kulturo, ki mora bazirati na zdravih koreninah narodne kulture. Temelj, na katerem stalni slovi ljudsko-šolskega učitelstva, je živa narodna tradicija, velika narodna literatura, čudovita dela poezije, vere in znanosti. Iz šol je treba odstraniti banalnost in s pomočjo učiteljevih ust naj se omogoči stik z velikimi duhovni.

Učitelj bo seveda smatral svoj dnevni pripravo po takem programu, kot nekaj težavnega, toda iz lastne skušnje se bo prepričal, da je to lahko, ako se opravi svojo dolžnost z ljubeznijo do dela in mladine. Zato nov načrt ne vsebuje mnogo didaktičnih predpisov. Vsa učitelja lahko uveljavi te predpise v sebi na ta način, da študira knjice velikih mož. Osebito pa lahko izpolni svoje didaktično delovanje s tem, da živi z duhom svojega naroda in posluša nelzoprne glasove velikih genijev. Učitelj naj se ne boji, da bi postal po teh študijah njegov pouk nedostopen. Največji duhovni so vedno najpreprostejši. In najenosstavnjša razlaga v šoli mora biti nekaj prvi korak v višino. Samo oni učitelji, ki koraka z najmanjšimi in je obenem v zvezi z največjimi, ne bo smatral, da je občevaranje z malo razvito mladino ponižujoče.

Po teh glavnih smernicah govori ministrska naredba o razvrstitvi učbenih pred-

metov. Prva številka v oklepaju pomeni število ur v pripravilnicah, druga število ur v prvem razredu, tretja število ur v druge razredu itd., sedma številka pa se tiče ponavljalnice. Veronauk (1, 1½, 2, 2, 2, 2), petje, risanje, kaligrafija, recitacija (4, 2½, 2½, 4, 5, 5, 3), branje, pisanje in vaje v materinščini (0, 7, 6, 5, 5, 4, 3), pravopis (0, 0, 2, 2, 0, 0, 0), računstvo (0, 4, 4, 3, 3, 2), različne razlage in zabavni predmeti (6, 4, 4, 1, 1, 1), vrtinarstvo, ročna dela, ženska dela, telovadba in igre, razvedrilo in higijena (24, 6, 5, 4, 4, 4, 0), fizika in prirodopis (0, 0, 0, 2, 2, 3), zemljepis in zgodovina (0, 0, 0, 0, 3, 3, 2), pravni in gospodarski pouk (0, 0, 0, 0, 0, 1, 1), rokodelstvo (0, 0, 0, 0, 0, 0, 8). V tej razvrstitvi je ponekdo združenih več predmetov, da bi učitelj lahko svobodno razpolagal z urami posamičnih skupin. Velika važnost se polaga na veronauk. Naredba pripominja, da je veronauk temelj elementarnega šolstva. Ta predmet ima sicer malo ur, zato pa mu je priznano mesto v drugih predmetih. Pri petju se morajo peti pobožne pesmi, pri pouku italijanščine naj se spominjajo učenci verskih herojev in učitelju se priporoča, da v svojih poljudnih razpravah in pripovedkah stalno omenja verske dogme.

Pouk mora vzbuditi v mladini spoštovanje in ljubezen do božanstva, nikakor pa ne strahu. V risanju mora učitelj strogo paziti na način, kako deca riše. Otroci ne riše predmeta, nego to, kar ve o njem. Prve deteske rišebo so ideogrami. Napake pri tem ne izvirajo iz okornosti rok, nego iz nezgodnega opazovanja. Zato mora učitelj popravljati besede z risbo in rišebo z besedo. Vaje v razločevanju barv se morajo vršiti po Montessoriovi metodi. V pouku materinščine vsaj prve mesece ne sme biti čitanja in pisanja. V začetku učiteljskih sloh ne sme dajati domačih nalog. Pouk zgodovine se prične z italijansko zgodovino od 1. 1848. Čitajo se najvažnejši dokumenti in proklamacije te dbe, spominjajo narodnih mučnikov in dneva povečja vojskovodij. Dnevna povolja iz znamenitih dobe 1915—1918 morajo biti izobesene v vsaki šolski sobi, začeti od tretjega razreda. V zadnjem razredu s čitajo klasično-historična dela.

Glavna misel celokupne reforme gre za tem, da se iz šol odstrani mehanizem, ki nalga nadomestni duh ustvarjanja. Zato se polaga toliko važnost na učiteljevo individualnost in zato se učiteljem priporoča stalni stik z odličnimi zastopniki znanosti in umetnosti.

Skolstvo.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** uprizori v nedeljo, dne 6. tm. ob pol štiri popoldne zadnokrat »Lukrecijo Borgio«. Konec igre je znamenljiv pred sedmo uro zvečer, tako da se zunanji udeležniki lahko vrnejo z večernimi vlaki.

Turistika in sport.

NAŠI SMUČARJI.

Vremenski prereki so se letos vedno motili. Posebno zadnji čas so se pošteno urezali in seveda v veliko veselje naših sportnikov.

Južnozpadne vetrove je premagal sever in oblaki so se morali umakniti. Srednjeevropski vremenski val, ki je povsod zapustil zle posledice, je bil to pot zadržan od našega alpskega jezga; le malo snega je potresel po naših gorskih pokrajinah, kakor po naročilu naših sportašev in kmetov.

Zadovoljni so meščani, da jim ni treba gati po mokrih cestah, zadovoljen je kmet v gorskih krajih, da lahko spravlja les z gora. — Največjo zabavo je napravilo vreme našim sankarjem in smučarjem, posebno, ker je bilo baš med prazniki tako ugodno vreme.

Vsak gorenjski vlak, osebito pa ob sobotah in pred prazniki, je poln smučarjev in drugih sportnikov, ki hite veselih obrazov v narajoč narave.

V Ratečah, v Kranjski gori, Dovjem, Mojstrani, v Bohinju, povsod so smučarji. Koča na Veliki planini je vedno nabito polna. — Prihiteci so iz Ljubljane in tudi nekaj Zagrebčanov, članov raznih sportnih klubov, je prišlo k nam. Mnogi so ostali v planinah čez praznike. Nekateri so se naselili v gostilnah, drugi so se radi štedljivosti zatekli v kmetske hiše, kjer si sami kuhajo. Prav prijetno je gledati te mestne kuharice in kuharje, kako si zadovoljni h obrazov, privoščujoč vselej dogodke, zasoljene z dobrih zdravimi dovpti, sučejo okrog kmetskih ognjišč. Seveda, ako je dvakrat osoljeno ali tudi nič in ako mesto žganec nastane polenta ali tudi močnik, to lačnim smučarjem ne koli dobre volje in tudi z elodca si ni nihče radi tega pokvariti. Navadno so od lutra do večera v prosti naravi, ki baš sedaj v zimni toliko neponisne krasote. Ob prijetni zabavi si utrujejo telo in vedre duh. Uče se spoznavati tisto divoto narave, ki nam je bila pred leti znana le iz raznih tujih listov in knji.

»Knjiga narave ima mnogo mnogo zapisanega, toda trave je, da lo znaš čitati in da razumeš njen jezik!« Polek teh smučarjev pa je tudi nekaj takih, ki so sicer prav tako občejeni v švedski sportni krogi, ki nosijo prav tako smuča na rami po mestu in se prav tako in mogoče težko poslavljajo od doma. Skrbne mamke, dobre ženke in ljubke zaročenke ki premočno poznajo sport in tudi svoje ljubljence, so v velikih skrbih, da bi se kaj ne dogodilo, da bi kdo ne padel v brezno ali si v mehkem snegu ne razbil glave. Razlika je, da smučarji druge vrste ne morejo pasirati nevarnih barier vaških gostiln in da se raje zdravijo tela v dimu pip in clear in krepjo žilve z dobro slivovko in kuhanim vinom. Sneg gledajo najraje skozi zraslo eno in se tiče tole peči. Dognedi se le minule praznike sličaj, da je smučar druge vrste na ljubljanskem kolodvoru, sotrpina v modrem

sportnem kroju vprašal, na koliko kilometrov je gledal sneg? — No pa tudi ti imajo zabavo. Naj tudi gostilničarji na deželi žive!

Zadovoljni smo lahko, da smo v zimskem sportu polno napredovali. Ako je pred desetimi leti kdo v Ljubljani nesel smuča, so ga gledali kakor moža z medvedom. — Razvila pa se je tudi naša domača industrija sportnih predmetov, ki prav dobro napreduje. Naši domači izdelki, ki so dosti cenejši kakor tuj, prav dobro nadomeščajo tuj blago.

Taki veseli pojavi nas bodre in vzbujajo nado, da se bomo tudi na drugem polju razvili in pokazali, kaj pomeni narodna neodvisnost.

SKAVTIZEM.

Tudi v beli Ljubljani se polagoma razvija skautizem. Ko sta po končanem taborenju v Kamniški Bistrici, prikorakali četi ogoreli izvidniki v Ljubljano, je skautska ideja pridobila precej mladih prijateljev. A pri veselejši in pri drugih jesenskih pridelitvah so izvidniki pokazali, da znajo biti koristni tudi v javnosti. Posamezni oddelki izvidnikov so nato že večkrat poleteli v prasto narodo, uživati njeno lepoto in krepiti telo ter duh za bodoče delo.

Današnja družba boleha na povojni psihozi. Kako malo plemenitosti in ljubezni do bližnjega našdes! Koliko mladine ne hodi po pravi poti do čiste zabave v materi prirodi! Zato je skautizem najidealnejša pot, ki ima namen dati človeški družbi tako mladino, ki bo telesno krepka in moralno najplemenitejša vzgojena. To potrjujejo že dolžnosti skautov.

- 1.) Skaut je zvest Bogu, domovini in državnemu glavarju.
- 2.) Skaut je pripravljen pomagati vsakemu, ki je v nesreči.
- 3.) Skaut živi po skautskih zakonih:
 - 1.) Skaut govori vedno resnico,
 - 2.) je koristen,
 - 3.) ljubi svojega bližnjega in je brat vsakemu izvidniku,
 - 4.) je uljuden,
 - 5.) lepo ravna z živalmi,
 - 6.) je poslušen,
 - 7.) je vedno razpoložen in dobre volje,
 - 8.) je delaven in štedljiv,
 - 9.) je trezen in ne kadi,
 - 10.) je čist v mislih, besedah in dejanjih.

Tule države na čelu jim Združene v Sev. Ameriki, Anglija ter bratski republiki Čehoslovanska in Poljska, so že davno spoznale veliki pomen naše lepe organizacije. Zato je tam na stotisoče skautov. Seveda podpirajo vlade ta pokret in na čelu so mu izvršni ljudje in državniki.

Najboljše družine v tujini zaupajo svoje hčere in sinove skautizmu. Tako sta med drugimi tudi angleški in danski prestolonaslednik skauta v pravem pomenu besede.

Uspeh vseskautskega zleta v Pragi je očaral vse obiskovalce, ker jim je pokazal globino in vsestransko vrednost skaute v zvezi, ki tako lepo veže resno realno življenje z najplemenitejšimi idejami človečanstva in narodo.

Skauti pri nas ne tvorijo nikakega konkurenčnega društva, nasprotno: iz odraslih skautov bodo razna kulturna in telovadna društva črpala svoje najboljše člane.

Kako že gori omenjeno, golimo ob ugodnem vremenu izlete v naravo, poleti pa taborenje. Z obiljem je združeno natančno opazovanje prirode in praktična uporaba naukov, ki so potrebni za samohrano, pomoč bližnjemu, koristno življenje in prijetno zabavo.

Posebno večtedensko taborenje v počinčih je združje telesa in duha izredno koristno. Vedno v čistem zraku s preprosto hrano in s trajnimi vajami se okrepi mladina kakor nikjer drugod! Večere ob tabornem ognju pod zvezdnatim nebom, izpolnjenosti s predavanji, petjem, deklarovanjem in prijetnim kramljanjem, kaj si morete lepšega misliti in želeči?

Poleg izvidnikov in planink v starosti do 18 let, se je sedaj osnoval tudi vod brdnjakov, ki so starejši od izvidnikov. Žive pa po istih zakonih. Kakor k izvidniškim pristopi tudi k brdnjanom lahko brez ozira na stan vsak, ki hoče izpolnjevati zakone in ljubiti naravo.

Le žal, da se izven Ljubljane skautizem še ni dovolj razširil. Zato želimo, da bi se poleg stega razvidnikov v Trbovlju, Celju in Mariboru ustanovili novi stegi po naših mestih in trgih po deželi. Posebno profesorji in učitelji bi imeli na tem polju mnogo lepega, koristnega in zabavnega dela!

K ljubljanskim izvidnikom hoče pristopiti vedno več mladih ljudi. Zato raste delo pešiči sedanjih sodelovalcev že čez glavo, in treba nam je novih idealnih in navdušenih moči.

Midaj, poiztrvovalni profesorji, učitelji, oficirji, inženirji in dr. čaka vas mladina! Povsod drugod vodijo navedeni inteligentni naš pokret, saj je večina skaute mladine iz srednjih šol.

Poleg moralne, pa rabimo tudi materialne pomoči. Izvidniki rabijo štorov, kotlov, vrvi, sekir i. dr. Zato prosimo dosedanje maloštevilne prijatelje in druge, da nam ne vrnejo polnočnik, ki jih jim bomo v kratkem dostavili. Premožnejši sloji in zavodi, pa naj nam po možnosti z opravo ali z denarjem prispejajo na pomoč.

Vsak dar se bo sestero obrestoval, ker leži bodočnost in blagor domovine ter vsega človeštva v zdravi in plemeniti mladini!

Naslov: Zupa izvidnikov in planink, Ljubljana, drž. realna.

Starejšina in načelnik župe sta vsako soboto od 3.—5. v društveni sobi. (Renika 1. d.)

— **Ljubljanski sportni klub.** Danes ob 20. važna seja zimsko-sportne sekcije v Narodni kavarni. Udeležba vseh smučarjev nujna.

— **S. K. Primorje** sporoča, da se vrši redni občni zbor dne 6. jan. tl. (Praznik Sv. treh kraljev) v restavraciji Narodnega doma in sicer ob 9. uri popoldne. V slučaju nesklepnosti vrši se pol ure kasneje nov občni zbor, ki je sklepen ob vsakem številu navzočih. Dnevni red običajen. Člani se opozarjajo, da javijo odboru eventuelne samostojne predloge, ki morajo biti podpisani najmanj po 10 do glasovanja upravljenih članov. (Klubska pravila § 14) Dolžnost slehernega člana je, da se občnega zbora udeleži! Tajnik.

„Radikalna politika v Sloveniji“.

»Samouprava« objavlja v strankarski svoji prilogi članek, ki dokazuje, s kakšno skepsko gledajo mnogi radikalni krogi na razvoj najnovejših dogodkov v Sloveniji. Uredništvo je opremilo članek s sledečimi karakterističnimi uvodom: »Sprejeli smo ta-le dopis, ki ga tu priobčujemo kot mišljenje o bje kti v n e g a smotilca v svrhu, da se razbistrijo pojmi. Članek sam slove takole:

»Zdi se, da se v Ljubljani pripravljajo neka nova koncentracija političnih strank: radikalni, ostanki nekdanje narodnonapredne stranke, ki jih sedaj vodi dr. Ravnihar, narodni socialisti in kmetiči, ali vsaj neke frakcije teh dveh strank, se grupirajo okrog novega dnevnika, a končni cilj te grupacije bi naj bil, da z združenimi močmi udarijo na demokratsko stranko, ji odvzamejo nekaj pristavev in s tem ojačajo sebe. Nisem aktiven član radikalne stranke, dasi sem njen zvest somišljenik, vendar moram reči, da mi ta načrt zelo malo ugaia, in to prav s stališča narodno-radikalne stranke.

Demokratska stranka v Sloveniji ni baš močna. V najboljšem slučaju lahko dobi tri mandate, v vsakem okraju po enega, a v najslabšem slučaju lahko ostane v vsakem volilnem okrožju za nekaj sto glasov pod količnikom. Ako vsi ti zavezniki koncentrično udarijo na demokrate, bo posledica ta, da ne dobe demokrate nobenega mandata, takisto pa nobena izmed onih skupin ne bo izvajevala niti enega mandata, razen ako dobe kmetiči, ki so v tej zvezi najmočnejši, en ali dva mandata. Posledica te borbe bi bila ta, da pri prihodnjih volitvah izgube demokrate tri mandate, zato pa dobe kmetiči, ki so sedaj formalno vstopili v zemljoradniški klub, en ali dva mandata. To torej ni nobena korist za radikalno stranko. Ako bi radikalna stranka odvzela demokratom vse pristave, bi imela v vsakem volilnem okrožju jedva 1 mandat. A taka zmaga je teoretično, a še bolj praktično izključena.

V tem boju bi morala narodno-radikalna stranka, ki ima sedaj v rokah državno oblast, nositi večji del borbe, kolikor pa bi bilo vojnega plena, bi pripadel večinoma drugim strankam.

Ako hoče narodno-radikalna stranka v Sloveniji pridobiti na terenu na račun demokratov, bo imela s tem zelo slabe skušnje. Dobila bo samo gotovo število uradnikov in raznih špekulantov, ki iščejo svoje osebne koristi. To bo stranko zelo obremenilo, ne bo ji pa prav nič koristilo, ker ne bo dobila niti toliko volilnih kroglic, da bi zadostovalo za en mandat.

Meni se torej zdi, da je ta taktika popolnoma zagrčena.

Ako hoče stranka v Sloveniji dobiti tla in ako se želi razširiti, mora pričeti s popolnoma drugo taktiko: Stopiti mora globoko med ljudstvo, med najširše mase delavskega in kmetskega proletarijata. Med te mase mora zaneesti borbeni radikalni program svojih prvih ustanoviteljev Svetozarja Markovića, Nikole Pašića in Pere Todorovića. To je edina možnost in vse druge kombinacije je treba pustiti ob strani kot navadne fantazije. — Tem izvajanjem nimamo ničesar pripomniti, ker so popolnoma točna.

Društvene vesti.

— **»Splošnega ženskega društva«** seja je v petek 4. jan. ob 6. zvečer v društvenih prostorih, Rimska cesta 9. Na dnevnem redu je program dela za bodoče društveno leto. Zato vabi odbor tudi društvene članice, da se množično udeležijo te seje.

— **Prostovoljno gasilno društvo v Sp. Škihi** priredi dne 5. januarja 1924 v gostilni pri g. Valjavcu svojo običajno predpustno veselico spojeno s tombolo. Ker je čisti dobiček namenjen za napravo in zboljšanje gasilnega inventarja, se vsi prijatelji gasilcev vabijo na to prireditev.

— **Klub plesovodij v Ljubljani** naznana, da se vrši dne 7. febr. 1924 v veliki dvorani »Uniona« plesni turnir za amaterje. Natančen program se objavi v kratkem.

— **Cercle français v Ljubljani** začne zopet s predavanji danes v četrtek, dne 3. jan. 1924 ob 18. zvečer v gimn. v Tomonovi ulici. Ker je v posamičnih tedajih zopet dovolj prostora, se vabijo novi člani, da pristopijo k društvu. Pristop je prijetljiv pri šolsk. slugi Šottu v imenovanj gimn. od 3. jan. dalje vsak večer od 17.15 do 18. zvečer. Članarina znaša mesečno le 5 Din. V. I. tečaj predavata g. prof. dr. Novak in Južnič, v II. g. prof. dr. Novak, v III. g. Jeraš (Francosinja) o zgodovini francoskega naroda in o francoski literaturi, g. brnon Kuorring pa vodi tečaj o francoski konverzaciji. Učni red se polze pri šolsk. slugi. Odbor.

— **Plesne vaje tehnikov-nakademkov.** Prihodnja plesna vaja se vrši dne 8. jan. tl. v dvorani »Kazince«. Odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 3. januarja 1924.

»Dajte uradniko kruha«

Boj, ki ga bjele jugoslovensko državno uradništvo z vlado, v katerem ne zahteva drugače, nego da mu vlada pošteno delo plača pošteno in tako, da bi moglo vsaj živeti, je gotovo za državo škandal. Nas državne nameščence je sram, da se bjele ta boj in vleče javno že od prvega sem; sram, da prinašajo listi dan na dan nove verzije, po katerih bi se nam zvišali naši prejemki, a se v naslednjih dneh zopet preključujejo. Toda sram nas ni samo zaradi nas, marveč tudi zaradi države, katera ima take vlade, ki ne znajo temu kričnemu škandalu napraviti konca.

Boj jugoslovenskega državnega uradništva za svoje pravice in za golo existenco je pravi unikum med civiliziranim svetom. Koliko davkov je bilo že naloženih v ta namen, kolikokrat je bil že za to določen kredit, a državni nameščenci še vedno čakajo, trpijo in molče. In to uradništvo trpi neprimerno bolj, ker je vse — z malimi izjemami — jedva in nestrpno čakalo osvoboditve, trpelo med vojno s srbskimi brati, ob prevratu pa zvesto in vestno pomagalo pri ustanovitvi in ureditvi nove skupne domovine. In sedaj? Sedaj se dela z uradniki slabše nego s hlapci, sedaj so državni nameščenci vsem v pomilovanje, ker trpijo glad in pomilovanje. Dočim smo bili prej na svojo državno službo ponosni, nas je te službe sedaj sram, ker je vsak čestni pometač danes bolje situiran kakor mi. — Kako pomilovalno govore o nas trgovci in obrtniki! Trgovci kakor obrtniki pa priznavajo brez ovinkov, da so z uradniško mizerijo silno udarjeni tudi oni sami, ker trgovina stoji, obrtniki nimajo dela. Vsi so s to vladno politiko napram uradništvu skrajno nezadovoljni in se le čudijo, da vlada sama ne izprevidi, da izpodbija stebre države s tem, da pušča v bedi uradništvo. Ali je pametno, da se to uradništvo tira v obup? Saj je vendar znano, da stori človek v obupu marsikaj, kar ima čisto katastrofalne posledice, in poseže po sredstvih, ki jih ni odobravati.

Ali hočejo državni krmilari države uslužbenec res pogostiti na pota, ki vodijo k samopomoči, ob enem pa tudi k porušitvi vsake avtoritete in k popolni anarhiji? To bi pomenjalo začetek konca naše države. Za to kličejo ob 12. uri odgovornim našim državnikom, ki se očividno ne zavedajo težine in resnosti situacije. Dajte državnim nameščencem kruha, dajte jim človeka vredno existenco, ako nečete, da se poruši pred vašimi očmi še ne dograjena državna stavba!

★ ★ ★

— Na rojstni dan kraljice Marije dne 9. t. m. priredi ob pol 21. v veliki dvorani »Kazine« v proslavo tega dne upravni odbor oficirskega doma v Ljubljani veliko zabavo, za katero so pravkar pričeli razposiljati vabila.

— Da se bo vedelo! Novi list, ki nadomešča sedaj »Jutranje Novosti«, skuša opravičiti svojo existenco s tem, da je skoraj polovico svojega prostora posvetil »Slovenskemu Narodcu«. Za nas je to sicer zelo častno, ker je to dokaz, da se gospodje okrog »Narodnega Dnevnika« prav dobro zavajajo, da ima naš list še vedno v naši javnosti največji vpliv in ugled, vendar pa ne maramo, da bi gospodom še nadalje dajali snov za napolnitev sicer praznih predalov. Za to nimamo ne volje, ne namena, da bi se z njimi še dalje prekalili, to tem manj, ker smo že itak dovolj jasno in točno precizirali svoje stališče napram akciji, ki ji hoče služiti novi list, in napram skupinam, ki hočejo biti nositeljice te akcije. »Slov. Narod« ostane slejkoprej neodvisno napredno glasilo javnega mnenja, ki bo zastopal in zagovarjal z vso doslednostjo in odločnostjo napredne ideje ter se neustrašeno, kakor doslej, boril proti klerikalizmu, ki hoče zaslužiti naše ljudstvo. V tem stremljenju najdemo, o tem smo prepričani, ne samo odobravanje, marveč tudi podporo vse naše narodne javnosti. »Narodnemu Dnevniku« na pota, na katera je krenil, proklamirajoč neoprosno borbo naprednjakov proti naprednjakom in puščajoč največje škodljivce slovenske narodne stvari — klerikalce do čela na miru in ob strani, ne bomo sledili. Uverjeni smo, da je naša javnost že do grla sita medsebojnega klanja in naprednih vrstah, zato tudi trenutno ne dvomimo, da obrne že ob rojstvu hrbet listu, ki se hoče vzdržati na površju zgolj na račun nesoglasij in sporov v naprednih vrstah.

— Prošnja na železniško ravnateljstvo. Iz turistovskih krogov nam pišejo: Lani je vozil ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane do Kranja mešan vlak, ki je odhajal ob 9. in se vračal v Ljubljano zvečer ob 19. S tem vsakom je bilo silno ustreženo številnim turistom. Športnikom in izletnikom, ki radi hodijo ob nedeljah in praznikih v naravo, da se naužijejo svežega zraka, mesto da bi posedali po zakajenih gostilnah in kavarnah. Tudi letos so pričakovali, da bo po zimni zopet uveden ta vlak. Toda zagrebško železniško ravnateljstvo, ki je bilo sploh zelo nenaklonjeno turistiki, ni hotelo o zopetni uvedbi tega vlaka ničesar vedeti. Turisti so se morali vso zimo zadovoljiti z izleti na Šmarno goro ali k večjemu na Katarino, ker so bili vsi drugi izleti nemogoči radi neugodnih železniških zvez. Sedaj imamo železniško ravnateljstvo v Ljubljani in nadejamo se, da bodo pri njem našle težnje naših turistovskih krogov večje razumevanje, kakor pri gospodih v Zagrebu. V tem prepričanju se obračamo na direkcijsko prošnjo, da na gorejski progi takoj zopet uvede ob nedeljah in praznikih mešan vlak, ki bi odhajal iz Ljubljane ob 9. in se vračal ob 19. in da že s 1. majem da ob istih dneh v promet na kamniški progi izletniški vlak, ki bi odhajal iz Ljubljane ob 6. in se vračal ob 22.

— Državna podpora Orlov. Minister prosvete g. Miša Trifunović je naklonil Orlovski Zvezi v Ljubljani subvencijo v znesku 5000 dinarjev, menda zato, ker klerikalci sistematično rujejo proti državi. Tako zaslužna in važna društva, kakor »Družba sv. Cirila in Metoda«, »Gospodstvi zvon«, »Slov. planinsko društvo« pa doslej od države niso dobila niti novčiča podpore. Ali minister prosvete o delovanju teh društev nič ne ve? Naj si da poročati, morda pride potem do prepuščanja, da je dolžnost prosvetne uprave predvsem, da podpira ona društva in ustanove, ki opravljajo zares zaslužno narodno delo, ne da bi se kakorkoli umešavali v tok dnevnih politik.

— Promocija. Promovirala je 2. tm. na ljubljanski univerzi za doktorja filozofije gospa Alma prof. Sodnikova, hčerka znanega narodnjaka g. Urbana Zupanca.

— S pošte. Premestili so: upravnik M. Smole iz Radeč pri Zidanem mostu v Loko pri Zidanem mostu, pošt. Ivana Belar iz Ljubljane v Maribor, činovnik Ivan Bregant iz Ostrleja na Bled, poštarica Marija Cvar iz Ljubljane v Maribor, poštarica Ana Kurent iz Ljubljane v Celje, Angela Elset iz Ljubljane v Trbovlje, Marija Kasjak iz Ljubljane v Maribor, Iva Magdič iz Trbovlje v Maribor, Matilda Trstenjak iz Murske Sobote k Sv. Trojici v Slov. Gorah. Sklepe iz Ljutomer v Ormož, privr. poštarji Ant. Peternel iz Subotice na Bled, Nikola Zromski iz Maribora v Zagreb in Alojzija Uršič iz Ormoža v Veliki Bečkerek, privr. poštarja Marija Vriš iz Subotice v Maribor in Boris Čurakov iz Ptuja v Knin. Odgovorili so se poštni službi: poštar Fr. Novak v Ljubljani in privr. poštarica Ana Vidmar v Trbovljah, Marija Muri v Mežici in Mara Mucovt in Mariboru. Odvezani so poštne službene pogodbe poštne odpravnički: Marija Janovska v Strazišču, Leopoldina Razboršek v Loku pri Zidanem mostu, Anica Tomičič pri Sv. Trojici v Slov. Gorah in Fr. Klemenčič v Ksaveriju v Sav. dolini. Razpisana je odpravniška služba na novi pošti v Strugah, ki prične poslovati s 1. februarjem. t.

— Porotna zasedanja v letu 1924. Višje deželno sodišče v Ljubljani razglašalo, da se bodo vršila redna porotna zasedanja v letu 1924. po nastopnem redu: pri deželnem sodišču v Ljubljani: prvo dne 3. marca, drugo 2. junija, tretje dne 9. septembra, četrto dne 2. decembra; pri okrožnem sodišču v Celju: prvo dne 3. marca, drugo dne 2. junija, tretje dne 2. septembra, četrto dne 2. dec.; pri okrožnem sodišču v Mariboru: prvo dne 3. marca, drugo dne 10. junija, tretje dne 9. septembra, četrto dne 9. decembra; pri okrožnem sodišču v Novem mestu: prvo dne 2. junija, tretje dne 2. septembra, četrto dne 2. dec.

— Novoletne čestitke v »Slov. Narodcu« so letos dosegle ogromno število 500. znamenje, da je postalo novoletno čestitanje potom našega lista jako priljubljeno. Za našim listom pride »Slovenec« z 337 in »Jutro« z 195 gratulantmi.

— Celjske vesti. Razstava umetniškega kluba »Vesne« iz Ljubljane se vrši te dni v dvorani Mestne hranilnice. Razstavljene so pokrajinske slike g. Sodnik-Zupanc, slike Avgusta Bucika, dela Franca Podrekarja, med njimi slika pisateljice Ivana Cankarja, vzeta po naravi. Profesor Gašpar Porenta je prvič razstavil svoja dela. Razstavljene so tudi pokrajinske slike Sane Santelja. Dela so prvovrstna. Zleti bi bilo samo večja poseta od strani Celjanov. — Iz pred sodišča. Radi tatvine sta se zagovarjala pred okrožnim sodiščem mizarja 65 letni Ludvik Bajec iz Črnega vrha in 28 letni Kopršar Jože iz Luč, delala sta pri posestniku Matiji Jeraju ter njeega in različne drugega posestnika okradla za različne stvari. Prejela sta vsak 6 mesecev težke ječe.

— Društvo polic. nameščencev v Celju priredi pod pokroviteljstvom g. vladnega svetnika in vodjo okr. glavarstva v Celju dr. L. Žužeka, v soboto dne 5. januarja 1924 ob 8. uri zvečer v hotelu »Union« I. plesni večer z bogatim srečelovom in šaljivo pošto. Svira vojaška godba iz Maribora. Cenjeno občinstvo se uljudno vabi k tej prireditvi, ker je želi dobiti k namienjen za podporni sklad.

— Mariborske vesti. Iz zadnje občinske seje. V petek dne 28. decembra se je vršila zadnja občinska seja v preteklem letu. Tem povodom se je župan v kratkih obrih spominjal delovanja občinskega sveta v preteklem letu ter navedel tudi statistične podatke o selah, katerih je bilo 13, toda z večjim številom nadaljevalnih sej (nekateri seje so se raztegnile kar na več sej). Po njegovem mnenju smemo biti z dovoljenjem občinskega sveta zadovoljni. Z novim letom se izvrši na stanovanjskem uradu poleg izmenjave novih članov komisije, ki so se pri tej seji sprejeli, tudi sicer izpremembe. Dosedanji predsednik okrajni sodnik dr. Vrabel je odločil mesto predsednika, njegovo mesto zavzame dosedanji ravnatelj na tem uradu s. a. v. U. dr. Hrolovac, namestnik odvetnik dr. Pipuš. Glede govorice o razpustu delavnice na Korškem kolodvoru je dobil župan od pristojne strani zagotovilo (kakor smo ga mi takoj po dotični seji približili) da so te govorice brez vsake podlage. Daljše poročilo je podal g. župan o Dečih stani in Dnevem zavetišču. Koncem svojega poročila omenja g. župan tudi deputacijo odbora za »Dom ubogih«, ki se je pri njemu zgledala s prošnjo za ugotovitev stavišča, g. župan je podpre ter imenovanja zastopnikov iz občinskega sveta ter mestnega magistrata v ta odbor. Odbor omenjene akcije je to svojo prošnjo že pred meseci vložil na občinski svet in mu je bila v principu tudi že dovoljena, novi odbor je le urgal izvršitev. Nekateri občinski svetniki so se tega spomnili ter predlagali, da se iz občinskega sveta v ta odbor izvoli obč. svetnika g. Ozmeča kot delegata mestne občine. Zadeva razmerja med Olespevalnim društvom in mestno občino tudi po temeljitem referatu obč. svet. dr. Muleja ni bila razjasnjena. Župan je vztrajal, da se zadeva ponovno izroči odseku. — Hinterlechnerjeva afera na novem tiru. Znanca afera vsi veterinarja in tržnega nadzornika g. Hinterlechnerja je, kakor smo od vsega početka pričakovali, krenila na novi tir. Višja sodna instanca v Zagrebu je razveljavila stališče nižjih instanc, s čemer je oficijelno potrjeno, da cela procedura disciplinarnega postopanja pri mestni občini ni bila pravilna in tudi ne zakonita. Prizadet je dr. Leskovač, ki je vodil to preiskavo, a še bolj prizadet ho mestna občina.

— Smrtina kosa. V 77. letu svoje starosti je po dolgi bolezni umrl v Ljubljani g. Jožef Vetter. Služil je 45 let kot kovski mojster v Samosovi livarni, kasneje pa v Stroilnih tovarnah. Več desetletij je bil aktiven član gasilnice in reševalnega društva. Bil je v vseh krogih zlasti med delavstvom priljubljen in je imel mnogo prijateljev. Blag mu spomin! — V bolnici je umrl g. Anton Lapažaj, obrtni ravnatelj Zdrženih papirnic Gorčane in Medvode. Bil je večlet v svoji stroki in neumorno delavec. Uradniki in delavci so izgubili v njem svojega prijatelja. Pogreb bo v petek 4. tm. ob 16. iz državne bolnice na pokopališče s Sv. Križa. — V Bukovici pri Ribnici je dne 2. tm. umrla g. Marija Arko, roj. Mihelič. Pokojnica je bila skrbna gospodinja in dobra mati, ki je v življenju ugled in spoštovanje v vsi okoliščini. Pogreb je danes popoldne ob 15. Bodi il obrežan prijazen spomin!

— Rešimo sokolski Tabor! Primorci, Primorci! Vsi na družabni ples v soboto dne 5. t. m. v Narodni dom, da pokažemo, da nam je sokolska ideja in nje napredek pri srcu. Zabave bo dovolj za nespelce in plesalce. V središču dvorani bomo zaplesali naše stare priljubljene plesce, v zgornji pa pridejo na scena vsi moderni. Ta večer bo naš, pridite!

— Za »Trgovski ples«, ki se bo vršil v soboto dne 5. jan. 1924 ob pol 9. uri zvečer obeta biti v resnici ena najslajnejših plesnih prireditev letošnje plesne seže. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so lista že razposiljena, se naprošajo vsi oni, kateri bi bili priobližnem razpečevanju vabil pomotoma prezrli, kakor tudi oni prijatelji društva, ki bi se želeli plesa udeležiti, pa nimalo vabil, da to nemudoma prijavijo društveni pisarni Slov. trg. društva Merkur v Ljubljani, Gradišče 17/I. (telefon 552).

— Na progi Split-Sinj je zopet vzpostavljen v celoti železniški promet. — Potres, Danes (2. 1. 1924) dopoldne ob 9.54 so zazbležili vsi štirje aparati tu na Vrškem močan, precej dolgotrajen potres v bližini kakih 400 km. Pričetek selmogromov ni točen, vsled postavljanja in montiranja v sosedni sobi opazovalnice. Prof. dr. A. Belar, Observatorij pod Triglavom.

— Tečaj za krojenje se otvoril začetkom meseca januarja. Poučevalo se bo po najnovejših krojih in modelih življenja in krojače. Ker je kroj zelo praktičen, se lahko tečaja udeležijo oni, ki niso izučeni krojaštva. Tečaj so popoldanski in večerni. Oblastveno preiskuševalni in koncesijski zavod za krojenje, Židovska ul. 5, Ljubljana.

— Velik vlom v Ptuj. V pisarno železniške sekcije v Ptuj je bilo v noči dne 1. jan. vlomljeno in odneseno 48.296 D. gotovine. Za storilci ni nobenega sledu. Zanimivo pa je, da je bilo vlomljeno samo v mize, v katerih so se nahajali večji zneski. Srečnemu slučaju je pripisovati, da tatovi niso odkrili akce večje vsote, ki je bila skrita. Cirkularna knjiga je bila kasneje najdena na progi in obstoja sum da so neznan storilec pobegnili z enim nočnim vlakom.

— Roparja topla v Slavoniji. Orožniki v Černi so ušli dobro organizirano tolpo roparjev, ki je izvedla po Volvodini in Slavoniji večkratne ropove, ubojev in umorov. Tolpa je izvršila tudi roparski napad na družino nadgledarja Pirkmarjerja, s čemer smo takrat obširno poročali. Kolodvorja to tolpe je bil vpokojeni stražnik Marko Drezgic in njegov komplic lastni brat Nikola. Pri aretiranih zločincih so bile odkrite cele zaloge orožja, vlomljenega orožja, raznega ukradenega blaga in velike množice denarja. Roparji so bili oddani sodišču.

— Smrtina nesreča pri Zagrebu. — V Černomeru pri Zagrebu je vlak povzročil neko Rozo Majerčič. Preiskava, ki je bila svedena s strani policije, je dognala, da je bila Majerčičeva sama kriva svoje smrti, ker je klub svarilom stala na prosti.

— Tragičen slučaj. V Zombolju se je zgodil te dni tragičen slučaj. Valence Ivan Herman je zapretil svojemu prijatelju 13 letnemu valencu Stelmu, da ga ubije, ako mu ne da cigarete. Ker mu je Stein ni hotel dati, je Herman potegnil samokres in ga ustrelil v glavo.

— Varnostna nesreča pri Zagrebu. — V Černomeru pri Zagrebu je vlak povzročil neko Rozo Majerčič. Preiskava, ki je bila svedena s strani policije, je dognala, da je bila Majerčičeva sama kriva svoje smrti, ker je klub svarilom stala na prosti.

— Tragičen slučaj. V Zombolju se je zgodil te dni tragičen slučaj. Valence Ivan Herman je zapretil svojemu prijatelju 13 letnemu valencu Stelmu, da ga ubije, ako mu ne da cigarete. Ker mu je Stein ni hotel dati, je Herman potegnil samokres in ga ustrelil v glavo.

— Iz Prekmurja. V Hodošu je posestnik Benča zažgal svoje leseno poslopje, da bi lahko dvignil zavarovalnico, ki znaša 50.000 D. Požar pa je bil še pravočasno opažen in takoj ugasen. Benča, ki je bil aretiran, je svoje danje priznal; navedel pa je, da je to storil vsled tega, ker je bil v hudi denarni zadregi.

— Velik požar v Novem Sadu. V Novem Sadu je 28. decembra zgorelo skladišče Davida Pesinga. Ognjegasci so podvoh urah požar ugasili. Škoda znaša 1 milijon dinarjev.

— Mačka zadušila otroka. Na štirimesečno hčerko seljaka Živote Stojkovića iz Rudinaca je legla ponoči mačka in jo zadušila.

— Zopet nesreča na Donavi. Poročali smo, da je pred kratkim v Donavi pri Sappu utonilo 11 oseb, ki so se hotele prepeljati preko reke. Slučen slučaj se je zgodil pri Novem Sadu. Delavci Ivanović, Serdarevič in Matković so se hoteli s čolnom prepeljati preko Donave. Na sredji reke pa se je čoln prevrnil in vsi trije so utonili.

— Granata uničila celo družino. Na postaji Miletkov je čuvaj Radoje Milutinović našel granato. Nesel jo je domov in skušal izprazniti. Granata pa je eksplodirala in ubila Milutinovića na licu mesta. Od eksplozije je nastal požar v hiši. Zena, ki je težko bolna ležala, je zgorela. Hčerka pa so komaj živo potegnili izpod gorečih ruševin, vendar ni upanja da okrevi.

POŽAR V LONDONU.

Atrakcija časa! Atrakcija časa!

Včeraj je bila v kinu »Matica« premijera prvega svetovnega filma v naravnih barvah. Požar v Londonu je delo, ki se more smatrati kot fenomenalno odkritje na polju kinematografije. Na stotine gledalcev, ki je posetilo včerajšnje predstave, je bilo zadivljenih nad krasno, pestro režijo, kakor tudi glede filma samega. Dejanje je zgodovina, ako institut in se dogaja v 17. stoletju v Londonu. Nekatere slike filma so tako krasne, da se oko težko loči od njih. Požar v Londonu je tako originalno posnet, da postane človeku nehotno tesno pri srcu. Od igralcev treba omeniti predvsem držečeno lepoto vojvodinjo Manner, ki je svojim očarljivim nastopom fasciniral gledalce. Kolosalen je tip zločinskega, demonskega Biffina, za katerim ne zaostaja lizunski pretekani in zločestni laživojvoda Hugh. Pravi vojvoda Hugh je mož idealne lepote, samozvestnega in junakaškega nastopa. Njegove kreacije so nadvse efektne. Zanimiv je tudi tip kralja Henrika VII. — Kakor je rečeno, je film zadovoljil vsakega gledalca in si ga zatorej naj vsakdo po možnosti ogleda. — Predstave se vrše ob 3. pol. 7. in 8. uri.

— Pozor! Pozor! Kino »IDEAL« predvaja od četrtega 3. januarja do vstevši nedelje 6. januarja 1924 velepomembni propagandni film »Z ognjem in mečem«. Spilonska ljubavna drama iz časa svetovne vojne, spisana po Leonu Peré. Ta velikanski film s sodelovanjem vse zavezniške armade z nad 100.000 mož, zračna eskadra in številna morskarna, v katerem sodeluje tudi bivši predsednik ameriške države Wilson, maršal Fouché od francoske vojske, general Pershing od angleške vojske in general Diaz — je najboljši izmed vseh vojnih filmov in najlepši spomin na grozote vojne. Krasni naravni posnetki iz bojščia in vojne same, tako da se film lahko imenuje vrhunec filmske umetnosti. Glavno vlogo Tereze Vernouil in princeze Sonje igra krasotica Dolores Kasinelli. Vsebinska filma označa in razkrija poleg ljubavnih potez tudi isti čas razpaseno spijonažo in sredstva, katera so se uporabljala proti njej tako da drama skozi in skozi fascinira gledalca in napravi na njega globok utis o taktiki vrščih se bojev v vseh načinih. Posebno zanimivo se posebej za oficije, kakor tudi inteligentno mostvo — vojaštvo. Podjetje poset tega filma priporoča slavemu občinstvu mirno s polno zavestjo, da bo vsak obiskovalec vsestransko zadovoljen. Pričetek predstav in vstopnina običajna.

— Nesrečna mati, ki je morala zapustiti svojo edino, 4 leta staro hčerko in se podati v daljni svet — zagleda nepričakovano zopet po dolgih letih svojo hčerko v najlepši dobi in v največjem veselju — pa de pred njo na kolena, a ji ne sme odkriti svoje materinske ljubezni. To se scena, ki mora vsacega človeka globoko presneti, posebno še, ako sliši najlepšo v srce dirljivo glasbeno skladbo, ki znatno poveča to vidno dejanje. — Vse to nam prikazuje drama I. dela »Pariska grofica« v Kio »Ljubljanskem dvoru« in sicer naprekljeno samo še danes v četrtek 3. jan. — Od petka 4. jan. do vstevši nedelje 6. jan. — II. del »Pariske grofice«.

— Ing. Al. Hrovat & Ing. Alb. Černe sporočata, da sta s 1. jan. t. ločila pisarno in podjetje in poslujeta od tega dne ločeno vsak zase. Pisarna Ing. Alojz Hrovat se nahaja še nadalje na Krekovem trgu št. 10/I. nadstropje, kjer ostane do nadaljnjega tudi pisarna Ing. Alb. Černe.

Poizvedbe.

— Izgnanila je uboga postrežkinja 300 Din denarja, ki ni bil njen. Postrežkinja naj denar vrne Pavlu Svelc v Zalokarjevi ulici 12 v Ljubljani.

— Zatekel se je pes »ruski ratlar« z dolgo silo diako in s kratkim repom. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi pri Jos. R. Puh. Ljubljana, Gradaška ul. 22.

Darila.

— Uprava našega lista je prejela: Za slepe vojaške: 25 Din, daroval g. podporočnik Edo Delak.

— Za Jugoslov. Matice, za neodrežene brate v zasedenem ozemlju, 200 Din, nabrali svatje na svatovščini z. Karla Havlička.

— Za Sokola na Taboru: 40 Din, poslal g. Vladko Flis, geometer. Vrhnika, nabranih v veseli družbi in 100 Din nabrali svatje na svatovščini z. Karla Havlička. Skupaj 140 dinarjev. — Srčna hvala!

Najnovejša poročila.

RAZMEJITEV MED SLOVENIJO IN ITALIJO

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Član razmejitvene komisije napram Italiji in reški državi, polkovnik Aleksander Daskalović je, kakor prvotno javljeno, vladi poročal o napredovanju razmejitvenih del. Prejel je od vlade nekatera dodatna navodila za razmejitveno postopanje ter se nocoj ali jutri povrne na svoje službeno mesto v Ljubljano.

Vašemu dopisniku je g. polkovnik Daskalović izjavil, da »vprašanje razmejitve proti Italiji in reški državi napreduje v prav dobri smeri ter je glede razmejitve v Sloveniji pristavilo: »Pri razmejitvi med Slovenijo in Italijo dobimo znatno izboljšanje obmejne črte in našo korist. Naša delegacija v razmejitveni komisiji se je zelo potrudila, da je izposlovala izboljšanje meje iz gospodarsko lokalnih in prometnih razlogov. Danes preme polkovnik g. Daskalović konča navodila v vseh detaljih razmejitvenega postopanja.

— NEJASNOST NAŠIH ODNOŠAJEV NAPRAM BOLGARSKI — Beograd, 3. januarja. (Izv.) Danes ob 11. dopoldne je v zunanjem ministrstvu sprejel poslanik Rakić novinarje, da jim da jasno sliko o političnih dogodkih na Bolgarskem in obenem pojasni stališče naše vlade nasproti vladi g. Cankova.

Ker poročilo kraljevske vladi še ni bilo popolnoma izčrpano in ker vlada sama še ni določila opredeljenega in definitivnega stališča v makedonskem vprašanju, forsiranem od strani Bolgarov, se je danes poslanik g. Rakić opustil pri novinarjih, da jim jasnega poročila ne more dati, s pripombo, da pada tako poročilo v teku dveh ali treh dni sam zunanj minister dr. Ninčić. Takrat bodo določene glavne smernice nastopov naše vlade v Sofiji.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) V bolgarskem sporu radi Makedonije vlada še vedno nejasnost. Po poročilih iz Sofije je v tamošnjih vodilnih političnih in vladnih krogih zavladala velika panika radi poročil iz Beograda o vzmernanju nad govorom g. Cankova v narodnem sobranju. Bolgari niso računali, da izzove g. Cankov z izjavo o Makedoniji tako močan in odločen odmev.

V Sofiji so razširjene zelo alarmantne vesti. Nujni, skoraj nepričakovani odhod poslanika g. Milana Rakida tolmačijo Bolgari za »prckinjenje diplomatskih zvez med obema državama.« — Ta verzija je brez vsake podlage. — V Sofiji so v javnosti od gotovih neodgovornih elementov lancirane vesti o koncentraciji naše vojske na meji. Tudi to ne drži! Do danes še ni bilo odrejeno nikako gibanje čet ob meji napram Bolgarski.

V privatnem razgovoru z nekaterimi novinarji je poslanik g. Rakić zatrjeval, da incidenta v bolgarskem narodnem sobranju ni treba tako tolmačiti, kot je storil beogradski tisk.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 3. januarja. Sprejeto ob 13.

Na današnji borzi je bil promet prilično živahen. Osobito veliko je bilo zanimanje za izplačili. Dunaj in Praga, v katerih je bil zelo živahen promet ter se je izplačilo Dunaj precej uvrstilo. Zelo čvrsta je bila tudi deviza New York z ozirom na njeno uvrščenje v Zurichu.

Na efektne trgu je bilo precej prometa v delnicah Hrvatske eskompte banke Slavonije in Eksploatacije. — Zelo so poskočile Slavonija z ozirom na njihovo pariteto na Dunajski borzi. Ker so pa danes že zopet slabše objavljene iz Budimpešte (74.000 og. K) je skoraj pričakovati v prihodnjih dneh njihovo zopetno oslabljenje.

Ob zaključku borze notirajo: Efekt: 7 % inv. drž. pos. od 1. 1921 65—66, Ljublj. kred. banka 225, Prva hrv. šted. 970—975, Slav. banka Zagreb 107, Hrv.-slav. zem. hip. banka, Zagreb 94, Hrv. sk. banka, Zagreb 155.50—158, Jugoslav. banka, Zagreb 145—147, Trb. prem. dr. 940, Slavonija 220—225, Eksploatacija 217.50, Sečera 1850, Narodna šum. ind 145, Gutman 1790—1800.

Devize: Curth 15.54—15.64, Pariz 438.50—443.50, London 383.75—386.75, Dunaj 0.12475—0.12675, Praga 259.10—262.10, Trst 3.83—3.86, Newyork 89—90, Budimpešta 0.455—0.485.

Valute: dolar 87.75—88.75, lira 379.50—382.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curth, 3. jan. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.45, Berlin 1.30, Amsterdam 217.75, Newyork 5.76, London 24.56, Pariz 28.35, Milan 24.55, Praga 16.65, Bukarešta 2.92, Sofija 4.05, Dunaj 0.080.

— Trst 3. jan. Beograd 25—26.05, Dunaj 0.0325—0.0327, Praga 67.25—67.75, Pariz 115.50—116.50, London 100.10—100.30, Newyork 22.35—23.45.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSIEMSK

Odegovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR

V soboto vsi v Narodni dom za sokolski Tabor.

Gospodarstvo.

LETEČA KUPČIJA.

Tako bi najbolje imenovali neke vrste trgovino na drobno in debelo, katera se je v zadnjem času jela razvijati tudi v Ljubljani. O Zagrebu, Beogradu itd. tu sploh ne govorimo. Nismo poklicani. Stavimo pa kar kdo hoče, da bi prav isto, kar naj v Ljubljani, že davno in deseterkrat, če ne večkrat, moralo veljati tudi za Zagreb in Beograd.

Pripoveduje se nam »iz verodostojnega vira«, da živi nek trgovec, po rodu in imenu Slovenec, po mišljenju pa velestrasten ali neutolajljiv Nemec, s svojo rodbino in trgovino lepo — v Gradcu. Vključi temu pa je protokoliran kot trgovec v Ljubljani. Trguje poleg drugega največ z usnjem v Gradcu in Ljubljani. To se pravi, prihaja vsakih 14 dni v Ljubljano in usnje seboj veči ali manj, tudi cele vagone pripelje iz Avstrije. Kako se to vrši, zopet nečemo preiskavati. V Ljubljani ima menda tudi svoj magacin, kar ni nič čudnega, saj je protokoliran in ima tedaj pravice. Važnejše pa je vprašanje, kje, kako in kdaj ta »Händler Holländer«, pri nas plačuje davke in koliko jih plačuje? Kar namreč pridelava tak trgovec, pridelava za tujino. Saj ima svojo rodbino in svoje premoženje v Avstriji. Gotovo je tedaj, da njegovi skupički ne ostane pri nas, marveč odhajajo skozi banke nemoteno in elastično v tujino. To je jasno vsakomur.

Poleg tega vsega dela ta prihajač našim domačim trgovcem, ki imajo dandanes v resnici mnogo bremen, plačil in visoke režije, nevarno, nepremagljivo konkurenco. Pri tej in taki prodaji seveda nikakor ne deluje v in na korist kupcem ali konzumentom. Tega naj le nihče ne misli! Kajti ta leteli trgovec nasprotno po cenencem in cenejšem nakupu blaga v Avstriji — prodaja to z namazanimi kolesi v Jugoslavijo, recimo v Ljubljano postavljeno blago pri nas ravno po naših žalbihih višjih prodajnih cenah, ki so bile in so še višje nego v Gradcu itd. Izrazi pač konjunkturo, prodaja zasluži, gre in — zopet pride.

Pa ne samo v usnju, tudi v drugem blagu se delajo take frčee kupčije, ki le izrabljajo višje cene na naših tržiščih in če mogoče le še podražijo blago. Na ta način si marsikaj lahko razlagamo, kar je skoro neverjetno. Skrajna potreba pa je, da se pri nas take in še vse drugače kupčije ustanovi in upelje prava in pravila gospodarstva policija, kakor že davno obstoji povsod in zlasti tudi v premaganih deželah. Koliko zla bi se bilo že odvrglo zlasti takoj na mejah s takim poštno in zanesljivo delujočim aparatom! In kako dobro vedo danes Avstrijci in Italijani, da je ravno pri nas vse »alla buona« vse mogoče, kar je doma trikrat prepovedano. Zategadelj pa se je pojavila pri nas vedno vse polno tujih elementov. In kako ti izrabljajo ves ta položaj, ki se je sedaj z znano afero ponarejevalcev našega denarja le nekoliko razsvetlil in razjasnil. Koliko

krivov pa še raje pod in nad našo zemljo! In koliko več pošteno prekanjenosti, hitrejša pogleda in bistrhi oči bi rabili mi Jugoslovenci! »Doch der Segen kommt von oben! In to velja tudi v našem položaju. Dr. K. V.

—z Nove tržne cene v Mariboru. Z novim letom izdani tržni cenik ne izkazuje posebnih sprememb od zadnje uradne izdaje cenika z dne 15. dec. Podražilo se je konjsko meso I. vrste od 13,50 na 15 Din. Potemtakem vztrajajo cene n. pr. goveje mesa I. 25—27, teletina 28—30 svinjina 30—40, slanina 35—40, prekajeno meso 48, mast 38—41, konjske kože 150—200, goveje kože 17,50—22,50, telečje kože 30, mleko 3,50—4, jajca 2,25—2,75, pšenica 3,50, rž 3, ječmen 3, koruza 3,50, fižol 5—7, moka »0« 6,50 »1« 6, koruzna moka 4, Krma 87,50—100, 1 m trdih drv 200. Zanimiva je primera cen istega blaga med lanskim in letošnjim novim letom, (lani 1. Jan.): goveje mesa I. 14, telečje 15, svinjina 20—23, slanina 28—30, prekajeno meso 28—30, mast 33—33,75, konjske kože 100, goveje kože 10—12,50, mleko 3,50 cena skoro ista! Jajca 1,75—2, pšenica 4,50 (cena za 1 dinar višja od letošnjih), rž 4, ječmen 4, koruza 4 (letos za 50 cenejše), fižol 4—5, moka »0« 7 (letos 6,50), »1« 6,50, koruzna moka 4,50 (letos 4), krma 185—240 (letos 87,50—100, torej posebno velik padec), drva 175. —Kakor kaže, imajo v občinski seji sklenjene cene smernice za glavni živež vendar nekaj vpliva. Cene so nabite na živinskem trgu in sicer: za mleko, smetano, surovo maslo, jajca, krompir, fižol, zelje, repa, jabolka in hruške. Glede sadja se žal tudi tega javnega strašila nihče ne boji. Pred prazniki so kmetje prodajali z voz (torej na debelo), navadno jabolko po 1—1,50 D, dočim je lani ob istem času veljalo 1 kg jabolk 2—3 D.

—z Živinski sejmi na Stajerškem. Za novo leto se je pričakovalo da bodo zopet dovoljeni sejmi v Mariboru. Kakor izvevemo od merodajne strani, ni še nobene izjave za otvoritev sejmov, ker svinovka še noče pojenjati. Kljub zaprtim sejmom se cene živini niso znižale, kakor se je pričakovalo: vzrok: zadostni krme.

—z Trgovina s suhimimi gobami. Zadnje leto se je pojavilo pri nas splošno zanimanje za sušene gobe. K temu je pripomogla prva slovenska praktična knjiga »Naše gobe« (s 75 barvnimi tabelami, napisal Ante Beg, slike priredil ravnatelj D. Humes, Cena Din 100). Predavatelj v Ljubljani in na deželi so bila prav živahno in dobro obiskana. Toda marsikdo, ki se je naučil spoznavati razne užitne gobe svojega znanja praktično ne uporablja. Ne vedo namreč, kam bi suhe gobe prodajali. Naše trgovine z gobami kupujejo le suhe užitne gobane (turški, globanija, vrganji) vse druge pa odklanjajo. To pa kljub temu, da imamo za sušenje sposobnih gob najmanj 30 vrst, med temi posebno tri vrste kukmakov (šampijon), vsi gobani

sploh (brezov goban, turk, kostanjev goban, laški goban itd.), vsi smrčki in hrčki, vse gubaste in betičaste gobe (liščke, trobente, prški, beti i. dr.). Zadnje vrste je najbolje suhe zmeliti v prašek. Naši trgovci s suhimimi gobami, ki se že od nekdaj bavijo tudi z izvozom bi si morali priskrbeti za odjemalce mešanih gobijih vrst večja industrijska podjetja v inozemstvu. Razne tovarne živin na pr. meljejo gobe v prašek, ker izdeluje konzerve. Še bolj važno bi bilo, da se tako podjetje ustanovi v naši državi. Dalo bi se izvesti zlasti primerno in obče koristno potom zadrugištvu. Ako bi se moglo zainteresirati za to važno gospodarsko panogo ministrstvo poljoprivrede (Zakaj pa ne? Op. ur.), bi se lahko storil začetek potom kmetijske družbe in njenih podružnic. Pri večjih podružnicah ali gospodarskih zadrugah bi se ustanovile nakupovalnice za suhe gobe s sušilnicami, kakršne so za sadje ali za hmelj. Vsaka taka nakupovalnica in sušilnica bi morala imeti oseba, ki dobro pozna vse užitne, za sušenje uporabne gobe. V ta namen bi se naj v gobih sezoni priredil večdnevni tečaj za gobarje s prakt. obhodi po gozdih. Vse to je seveda mogoče, ako bi se dobilo primeren kredit. Odd za kmetištvo v Sloveniji in nje ga načelnik je storil v tem pogledu vse korake pri našem ministru. Toda kakor vidimo gospodje v ministrstvu še nimajo pravega smisla za gobarsko panogo, da bi se lahko donášalo ogromne milijone revnim slojem in državi na leto. Ako bi namreč ministrstvo dovolilo neznan kredit za nabavo modelov bi se lahko vršilo predavanje o gobarstvu tudi pozimi, ker sezona sama je za to prekratka. V prvi vrsti je torej samo želeli, da se trgovci sami pobirajo za odjemalce mešanih suhih gob. Naj primerno razložimo, kje in po katerih cenah se take gobe kupujejo.

—z Dobava desk in izdelovanje zabojev. Pri ureditvi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 16. Jan. 1924 ofertalna licitacija glede dobave 80.000 desk za izdelovanje zabojev. Najnižnji ponudki so v pisarni trgovske zbornice v Ljubljani na vpogled.

—z Mednarodni Sejem v Ljubljani se vrši od 3. do 16. marca 1924. Podrobne informacije daje naša proklamirana trgovinska agencija v Ljubljani. (Agence commerciale privilégiée du royaume des Serbes, Croates et Slovenes — Lyon 44 Rue Victor — Hugo 44.)

—z Črtanje varšavskih deviz na Dunaju. Dunajska devizna centrala je sklenila črtati devizo Varšava. Kot razlog navajajo to, da vladajo težki predpisi od strani poljske vlade v clearingškem prometu.

Kino „MATICA“
Danes do nedelje 6. Jan.
Požar v Londonu
PREDSTAVE:
ob 8.15 in ob 10.30, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

To in ono.

PRIX FEMINA 1923.

Trije pisci so se borili za slovestveno nagrado, ki jo vsakega decembra podeljuje v Parizu ženska akademija »Femina« za najboljšo knjižno moralno vsebino: J. Kessel za roman L' Equipage, ki svojevrsno popisuje življenje aviatikov, gđna. Sandyleva za Andorrio in gđc. Jeanne Galzy za Les Allongés. Nagrada je bila prisojena temu poslednjemu delu. Ti »Zlekjenci« vsebujejo razen literaturne lepote tolikšno ceno človeškega usmiljenja, tako genljivo, zaenje dobrote, da so res na višku. Nič ni bolj pretresljivega nego pogled na bolest, posvečeno z odpuščanjem. To je malone živalsko čustvo in vendar toliko vzneseno, da poleg njega zbledé vsi drugi dihtaji. Zola je v »Parizu« naslikal osebo duhovnika z imenom Rose, ki čuti usmiljenje slično kot grehoto. Pod surovostjo naturalistične govorice pa tiči točno opazovanje. Ako čitaš »Les Allongés«, imaš najmanj ta dojem, da je obsežena nekaka naslada v človeškem usmiljenju. Avtorica je celo nбрala iz ust nekoga okrevanca ta le vzdih: »Kako je dolg dan, če ne trpiš!«

»Zlekjenci« so tisti bolniki, ki jih pošilja v sanatorij v Berck (Pas de Calais), da bi se vzdraveli ali pa umrli. Gospica Galzyeva ni na slobo izbrala te snovi. Sama je bila na tej križevni poti v Bercku, preživela je vsakdanjo tragedijo teh mučnikov: iz teh zanositih in krutih podrobnosti je zasnovana nje knjiga. Realistična formula je tu neokrnjena navedena in ni težko dometi, kakim čerem se je pisateljica ognila s svojo dovezno umetnostjo.

Prirojena sramežljivost ji je branila iskati hlastavih učinkov in nečuteni bedi in bolesti: na literarni plati se izraža ta čut kot okus in umerjenost.

Knjiga so bolj potanje beleške nego roman: vendar pa je prepletena z rahlo romantično intrigo. V splošnem na je to roman vsakega posameznega bolnika, česar neopetije se menjavajo z upom in obupom. Najmanjše drobnjave odsevala neobičajno pomne: dolge noči, trojni poziv svetilnika skozi oboknice, nestropno ali vdano zvone, drdranje železnih voz, turben škripot vzpenjače, pritenjeni koraki po hodniku...

Predvsem pa je pisateljica hotela najti misel bolečine, kakor je leta 1915. Bourget iskal misel smrti. Tu se nekako laženo poskuša opravičiti bolest, kar se nam zdi paradokso. Ali poskus je brezuspešen. Kar besedi je nedostala, ko bi rada razložila korist trpljenja: avtorica se mora brzo zateči v simboliko, seči po neki planetarni metafiziki, ki nam ostavlja zgolj slovestveno zadostjenje.

• Dokumenti o odkritju Amerike zgor. Kot poroča »Times« iz Londona, je občinska hiša v vasi Palos de la Frontera, iz katere luke je Kolumb dne 3. avgusta 1492. s »Santo Marío« odplovel na morje, popolnoma zgorela. Obstojna sum, da so za-

žgali tamošnji občinski funkcionarji, ker so imeli strah pred preiskavo, naloženo od direktorja in svrhu kontroliranja občinskih knjig. Pri požaru so zgorale dragocene knjige, ki pričajo o odkritju Amerike.

• Northellirove cigare na dražbi. V kraju Christie pri Londonu je prišla pred kratkim zbirka lord Northellirovih cigar na dražbo. Zbirka, ki je stela 14.500 cigar, je bila ena najslavnejših svoje vrste. Dve slični zbirki posedujeta lord Lansdalle in lord Birkenhead. Cigare so na dražbi dosegle visoke cene in so bili nekateri komadi prodani po šest šilingov.

• Meteor povzročil požar. V kraju Wayne severnoameriške države Nebraska je nastal pred kratkim neobičajen požar. Na skedenj posestnika Georga Mac Easchna je padel žareč meteor in ga vpelel. Meteor je opazilo na stotine ljudi in nekateri so čuli celo njegov padec na skedenj.

• Požrla juvel milijonske vrednosti. Iz Londona poročajo, da je bila neka Nizozemka oddana v zdravniško preiskavo, ker je osumljena, da je požrla zaponko iz platina, okrašeno z diamanti. Juvel je bil vreden 14.000 funtov Sterlingov, kar znaša v naši valuti več milijonov kron. Dama tajl vsako krivdo in noče o tatvini ničesar vedeti.

• Poročilo o »njegovu smrti« je pretirano. V Washingtonu je neke noči mnogo mešanov žulo radio poročilo, da je znanil vrhovni sodnik Taft umrl. Prva posledica tega poročila je bila, da je cela armada časnikarskih poročevalcev v par trenotkih pridrla pred Taftovo stanovanje. »Kolikor je meni znano«, se je zasplo oglasil Taft pri oknu, »nima poročilo nikake podlage«. Nato je zaprl okno in zopet zlezal v posteljo.

• Volčkov ogrožajo cele vasi. V pokrajinah ob Volgi so se pojavili letos volkovi v ogromnih krdelih, ki štejejo na tisoč teh predrznih zver. Ker se je dogodilo, da so napadli v morlinskem okrožju cele vasi ter zadavili in raztrgali v eni noči do sto ovac in dvajset krav, je poslala volfška oblast dotičnim selom vojaštvo v pomoč. Volkovi so tako predrzni, da celo podnevu silijo v staje ter trajo in napadajo domače živali.

• Izvanredno muzikalen deček. V nekem švicarskem listu poroča dr. Adolf Saager o izvanredno muzikalnem dečku, šestletnem P. Robinu. Deček je bil komaj dve leti star in je poznal klavirske note. Med tretjim in četrtim letom je že znal igrati okoli sto otroških pesmic na klavirju popolnoma na pamet. V petem letu svoje starosti je že igral svoje originalne komade in sedaj, ko mu manjka od sedmega leta samo dva meseca, znaša število njegovih kompozicij nad 130 komadov. Njegove kompozicije se odlikujejo s posebno melodijo in po lastnem stilu. Najmanj štiri petine njegovih komadov je originalnih v iznajdbi. Zanimivo je potem, da je otrok v drugih ozirih popolnoma enak svojim šolskim tovarišem v prvem razredu.

N. K.

Kornel Makuszyński:

Stari mož.

(Prevel Ivan Cesar.)
(Nadaljevanje.)

Pa se je spet zagnal k vratom in začel razbijati na vso moč z rokami in nogami. Toda vrata so samo s stoječnim pomilovanjem zrla možovo imitacijo nog in rok ter se mu porogljivo smehljala.

Ze ga je obhajal črni obup, že se mu je začela cediti črna barva las po obrazu, že so ga počele zapuščati moči — ko se vrata hipoma odpro.

Na vratih se je prikazala mlada žena, blede, ginjena, mirna in žalostna.

Prekrižala je roke na prsih, nagnila nekoliko glavico kot cvet (sicer malce pomeškan in ne ravno popolnoma deviški), se naslonila na podboj in stala tako kot utelešena bridkost, brezupnost, bolečina, trpljenje. Iz prekrasnih oči se ji je utrnulo dvoje solz. Dvoje divnih slanah solz, ki se potrebujejo zato, da popravijo tek neizprosne, neusmiljene, nega življenja. V tem hipu je bila slična

zapeljani deklici, ki ima eno samo obleko in eno samo čednost. Margareta, tako bela, kot malo rabljena plahta, Laura Petrarkova pred porodom trinajstih otrok, Beatrica, ki ne poseča raja toliko z Dantejem kolikor z dragonskim častnikom.

Ni se drznila dvigniti oči, temveč je stala tam plakajoč, vsa divna in prekrasna, da bi še angel božji pokleknil pred njo kot pred svetnico, če bi jo slučajno videl v tem hipu.

Tiho, tako da jo je mož jedva slišal, je šepnila:

»Tu sem... Kaj želiš od mene?«

Stari mož je dvignil obe roki, ki so dajale med tem obupne znake, da ne morejo dolgo zdržati v takem položaju.

»Nezvesta!«

Sklonila je glavo kot cvet pred viharjem.

»Ubij me...«

»Nese zvestost...«

»Ubij me...«

Stari mož je nervozno iskal obupne besede, ki bi treščile vanjo kot strela in jo prikovala k zemlji, pa je spet vzkliznil:

»Nezvesta!«
Nato je začel hoditi po sobi, kot star mož po menažeriji.
Hipoma pa kot bi se spomnil nečesa.

»Kje je on?«

»Kdo?«

»On! Predrznost! Podlež! Zivinal!«

»Odšel je...«

Stari mož je odskočil nazaj. Ona pa je dejala s sladkim glasom:

»Prosil je, da mu oprostiš, ker odhaja brez poslovitve, toda ti si bil silno razburjen...«

Nesrečnik je omahnil v najbližnji naslonjač in začel ihteti strašno komično in piskavo. Žena ga je nemarno pogledala, nato pa opirajoč se ob zidu stopila k njemu.

Bila je oblečena v japonsko spalno haljo, ki je bila videti malce zmehkana in zgubana, kot po zelo, zelo burnih dogodkih.

Stopila je k možu in položila nežno roko na njegovo pisano glavo. Bil je tako skrušen, da ni niti reagiral na to ženino kretanje.

Šepnila je:

»Ubožček moj...«

Stari mož je prišel malce k sebi, pa je bil v tem momentu bolj začuden kot jezen. Nato je nemirno vzkliknil in ponovno zaihtel.

Tedaj je potegnila robec iz njegovega žaketa in mu začela nežno brisati oči.

»Ah, moj dragi... nesrečni... zelo nesrečni... Vse ti povem... Ti ne veš zato, ti, nesrečnik moj ljubljani...«

Naglo se je pomiril in začel sipati vanjo strašne poglede, kot bliske.

Žena je pokleknila predenj, mu objela kolena, njene tople, čarobne solze so mu pričele kapati po hlačah.

»Vse ti povem...«

On je molčal.

»Nisem iz kriva tega... Poslušaj... Potem me lahko ubiješ...«

Oddahnila si je v tem trenutku, kot spokornica, ki kleči pred spovednico, v kateri je spovednik blaženo zadremal.

...da, resnica je... Pri meni je bil možki, pa ti prispežem, da se ni zgodilo prav ničesar med nama. Prav ničesar. Prisegam ti na spomin svoje matere...

...Predno je stopil v mojo sobo, mi je prisegel na razpelo, da mi ne stori nič hudega. Moral je prisesti... in jaz sem ga morala prositi, da je prišel.

Stari mož je strašno zabuljil z očmi.

»Govori!« je šepnil.

»Dobri, vse ti povem. Ti nisi vedel, da sem jaz hereditarno obremenjena, strašno obremenjena...«

Potok solz je v tem hipu osvedočil to strašno resnico. Stari mož se je vznemiril.

»Moj oče je bil degeneriran, stari oče se je zastrupil, kot ti je znano Mati pa...«

»Mati...«

»Mati je bila bolna, strašno bolna... in vrhu tega še morfinistka...«

»In kaj dalje?«

Stari mož je imel solze v očeh.

...Podedovala sem po materi strašno bolezen... Jaz sem te morala varati! In ker sem vedela, da moram to delati, nisem delala tega... Varala sem življenje in njegove pravice...«

Vzdihnila je tako grozno, da se je mož kar zgrozil.

(Dalje prihodnitič.)

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica

(popravilnica)

L. BARAGA, Ljubljana,

Šelenburgova ulica 6-1.

Primarij

Dr. Minář

ordinira od 1.1. 1924

na Kongresnem trgu 10

(Dvorni trg 1) Telefon št. 280

Zahvala.

Ob priliki izgube naše nadvse ljubljene soproge ozir. mame, odnosno hčerke, sestre in tete, gospe

Ivane Kuralt

se nam je izkazalo toliko srčnega sočutja, da čutimo do vsakega in vseh globoko hvaležnost.

Posebno izrekamo presrčno zahvalo pred duhovščini, slavni domaški godbi za ganljive žalostinke. Domžalskemu pevskemu zboru pa za uteho polno petje; nadalje darovalcem vev in cvetja ter vsem, ki so nepozabno rajno spremlili k večnemu počitku.

Domžale, 3. januarja 1924.

Zalajoča rodbina Kuralt.

Zahvala.

Za prisrčne dokaze iskrenega sočutja in številne izraze sožalja ob prebriski izgubi našega predobrega očeta, starega očeta, gospoda

Jurija Mergenthalerja

izrekamo vsem našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo čast. duhovščini, galskemu društvu Moste, pevskemu društvu Moste in Trnovo za v srce segajoče žalostinke, darovalcem lepih vencev, kakor tudi vsem, ki so prebalega pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1924.

Zalajoči ostali.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom nadvse žalostno vest, da je naša ljubljena hči, prebлага soproga, zlata mati, stara mati, sestra, teta, gospa

Marija Arko roj. Mihelič

po daljši mučni boleznici danes ob 9. dop. v 56. letu starosti, previdena s tolažili sv. vere, umrla.

Pogreb prebalega pokojnice se vrši v četrtek, dne 3. t. m. ob 3. popoldne iz hiše žalosti v Bukovici pri Ribnici na tukajšnje pokopališče.

Bukovica pri Ribnici, 2. januarja 1924.

Zalajoči ostali.

Naročajte Slovenski Narod!

5. I. 1924 ob 20. uri vsi v „Narodni dom“ na
Družabni ples
v prid zgradbi Sokolskega doma na Taboru.
Oblika poljubna. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Prager Presse za Jugoslavijo.

Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40—mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

Josip Petelinc Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 (ob vodi)
blizu Prešernovega spomenika

se priporoča za najcenejši nakup vseh potrebščin za krojače, čevljarje, šivilje, toaletnega blaga, pleštin, galanterije, najboljših šivalnih strojev

GRITZNER in ADLER

posameznih delov za kolesa in za vse sisteme šivalnih strojev.

PRED PUSTOM

po znižanih cenah proursina izdelkov angleških kostimov, plaščev in oblik za dame in gospode.

Modna krojačnica

J. JEŽEK

SELENBURGOVA ULICA 6, I. nad.

Strychnin

svež deopol

DROGERIA A. KANC

Ljubljana, Židovska ulica šte. 1

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.

Wertheim - blagaine

Prodaja jelovih krov.

Podpisano oskrbnik prodaja 500 do 800 m² jelovih krov na skladišču pri žagi v Jurkloštru; preskrbi zagajanje teh krov na deske po navodilu kupca in odvoz desk. Pojasnila in pogoji se dobe pri Oskrbovalni gradilni Jurklošter pri Laskem, kateremu je vpsolati ponudbe do 20. januarja 1924.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačajo se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše pa Din 5—

Službe

Sobarica, večja in zanesljiva, se išče. Nastop takoj. — Ponudbe je poslati na: Milica Radanovič, Osišek III. 15

Trg. pomočnik, prost vojašne, išče službe na deželi v speceriji, ski, galanterijski ali trgovini železa. — Nastop takoj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 95

Zidarski polir se sprejme takoj za štiri mesece. — Samci imajo prednost. — Pismene ponudbe z navedbo plače na: Tovarna cementa, Zidani most 98

Saldokontist-knjigovodja žel premeniti službo. — Nastop lahko takoj. — Ponudbe pod »Vesten/70« na upravo »Slov. Narod«. 95

Bančni uradnik išče mesta pri kakem podjetju ali denarnem zavodu. Plača po dogovoru. — Dopisi na upravo »Slov. Narod« pod »Uradnik/83«. 95

Prodajalka ali blagajničarka — išče mesta radi razpustitve trgovine — v večji modni, galanterijski ali manufakturni trgovini. — Ponudbe pod »Izveščana moč/27« na upravo »Slov. Narod«. 95

Gospodično, večšo slovenskega in italijanskega jezika, iščem k petletnemu dečku za dopolnitev i. popoldne. — Ponudbe z navedbo zahtevka pod »Pouk dečka 88« na upravo »Slovenskega Naroda«. 95

V prometni gostilni Ljubljane je prosto mesto poštene natarice na račun ali tudi za dve sestri ali prijateljici. event. se odda gostilna v najem. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 5

Strojnik in ključavničar Rabim za takojšnji nastop ali tekom enega meseca zanesljivega strojnika z večletno prakso k nevo urejeni žagi. — Ponudbe na: Karol Kovač, Stari trg pri Raketu. 14.047

Elektromonter došel iz Nemčije, — išče službe v Ljubljani ali v bližini. — Naslov: P. P. 134, Kočevje. 57

Lesni strokovnjak išče službe kot prejemalec, oziroma oddajalec ali kaj sličnega; event. potrebna kavicja na razpolago. — Ponudbe pod »Takoj/84« na upravo »Slov. Narod«. 95

Kupim večjo množino že rabljenih kompletnih sifonskih in pokaliških steklenic. — Ponudbe pod »Steklenice/25« na upravo »Slov. Narod«. 95

Prodajam Lep avtokožuh se ceno proda. — Ogleda se v trgovini, Turjaki trg I. 55

Železna peč se ceno proda. — Ogleda se pri »Figovcu« (v garodobi na dvorišču). 101

Poravnalnik (Abichtsmaschine) 50 cm širok, nov stroj, se proda takoj za 12.000 dinarjev. — Ljubljana, Prule 8. 14

Moška suknja (Pelz) za srednjo postavu, se ceno proda. — Vpraša se pri: Pauschin, Wolfova ulica 6. 90

Prvovrsten frak za vitko postavu, neobnošen, se proda za 1300 dinarjev. — Dunajska cesta 17/II, desno. 82

Samica (beneški gater), nova, z vso opremo, takoj naprodaj (nova konstrukcija) za 30.000 dinarjev. — Ljubljana, Prule 8. 12

Bencin motor 7-8 HP, skoraj nov, českega tipa, v najboljšem stanju, na vozu, se takoj proda za 10.000 Din. — Ljubljana, Prule 8. 13

Naprodaj sedem letnikov časopisa »Slovenec«, politični list za slovenski narod (od 29. VI. 1914 do 31. XII. 1920.) Naprodaj samo skupaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 86

Zrcalo, slike, reflectus-aparat za skioptična predavanja, povečanje slik in nočno reklamo ter več drugih predmetov po nizki ceni na prodaj. — Naslov: Bergant, Florjanska ul. 11/II. 102

Lokali Lokal ali trgovina z raznim blagom v ljubljanski okolici se odda. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 91

Odstopim polovico lokalnega prostora na prometni cesti. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 80

Zamenjam lokal v centru mesta za stanovanje 1-2 sob s kuhinjo in pritliklino, pod ugodnimi pogoji. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Zamena 14.050«. 91

Odda se takoj krasen pisarniški lokal, obstoječ iz ene velike in ene srednjevelike sobe v novi hiši sredi mesta (dvigalo, električna luč, centralna kurjava, telefon). Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 69

Velik pisarniški prostor se odda kakemu industrijskemu ali trgovskemu podjetju v sredini mesta na najpomembnejšem kraju. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 87

Stanovanja nekaj nad 30 let stara, simpatična, neomadeževane preteklosti, blagega srca, s premoženjem, ki ji je osigurana popolna samostojnost, želi znanja z izobraženim gospodom istih lastnosti, v starosti od 35 do 45 let v svrhu zakonske sreče. — Ponudbe pod »Miren dom 13.974« na upravo »Slov. Narod«. 91

Ženitna ponudba. Akademik naobražen, v lesni stroki vziran gospod, 25 let star, pošten, neomadeževane preteklosti, agilen in značajan, za sedaj brez sredstev, želi znanja radi moralne podpore in ženitve z gospodično ali vdovo z večjim premoženjem. — Le resne ponudbe na upravo »Slov. Narod«, če moč goče s sliko, pod »Lepa bodočnost/85«. 91

Dijak išče sobico z zajtrkom za takoj. — Ponudbe pod »Sedmošolac/81« na upravo »Slov. Narod«. 91

Dijak se sprejme na stanovanje z zajtrkom v bližini obrtne šole. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 93

Meblovana soba se išče za takoj. — Ponudbe je nasloviti na naslov: A. Černe, »Hydra«, d. d., Mestni trg 25. 67

Lepa soba, opremljena, se odda dve solidni gospodoma (uradnikoma) ali gospodičnima. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 68

Meblovana soba brez postelj, event. tudi z odda prabo kuhinje, se odda zakonskemu paru brez otrok. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 91

Gospodična (uradnica) išče stanovanje s hrano pri boljši družini v mestu; gre tudi kot sostanovalka. — Ponudbe pod »Uradnica/77« na upravo »Slov. Narod«. 91

Levo stanovanje (krasna soba in veranda, meblirana ali prazna, z električno razsvetljavo, souporabo kuhinje in drugih pritliklin) se odda takoj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 75

Zamenjava stanovanja! Šest komfornih elegantnih sob, kopalnico, veliko verando, balkon in pritlikline (električna luč), deset minut od glavne pošte, dam za dve sobi, kabinet, kuhinjo. — Resnična pisarna Privšek, Miklošičeva cesta št. 18, I. nadstropje. 9

Dopisovanje Šivilja, 32 let stara vdova, z dvema otrokoma (od 3 do 8 let), s svojim stanovanjem in pohištvom, v Ljubljani, se želi poročiti s samskim drž. uslužbencom ali železničarjem. — Resne ponudbe, če moč goče s sliko, pod »Šivilja 94« na upravo »Slov. Narod«. 91

Gospodična, nekaj nad 30 let stara, simpatična, neomadeževane preteklosti, blagega srca, s premoženjem, ki ji je osigurana popolna samostojnost, želi znanja z izobraženim gospodom istih lastnosti, v starosti od 35 do 45 let v svrhu zakonske sreče. — Ponudbe pod »Miren dom 13.974« na upravo »Slov. Narod«. 91

Ženitna ponudba. Akademik naobražen, v lesni stroki vziran gospod, 25 let star, pošten, neomadeževane preteklosti, agilen in značajan, za sedaj brez sredstev, želi znanja radi moralne podpore in ženitve z gospodično ali vdovo z večjim premoženjem. — Le resne ponudbe na upravo »Slov. Narod«, če moč goče s sliko, pod »Lepa bodočnost/85«. 91

Dijak išče sobico z zajtrkom za takoj. — Ponudbe pod »Sedmošolac/81« na upravo »Slov. Narod«. 91

Dijak se sprejme na stanovanje z zajtrkom v bližini obrtne šole. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 93

Meblovana soba se išče za takoj. — Ponudbe je nasloviti na naslov: A. Černe, »Hydra«, d. d., Mestni trg 25. 67

Lepa soba, opremljena, se odda dve solidni gospodoma (uradnikoma) ali gospodičnima. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 68

Posojila

Izkušen trgovec razpolaga takoj do 200.000 dinarjev gotovine ter prosi v svrhu dobičkanosne in popolno sigurne investicije tozadevne pismene ponudbe pod »Asocijacija ali posojilo/10« na upravo »Slov. Narod«. 91

Nezremljnine

Trgovina z mešanim blagom na najpomembnejšem kraju v Mariboru se za 1.000.000 dinarjev takoj proda. — Ponudbe pod »Ugodna prilika 13.995« na upravo »Slov. Narod«. 91

Večje posestvo (kmetsko ali graščinsko), na katerem se lahko redi 25 do 35 glav živine, se takoj kupi z vsem živim in mrtvim inventarjem. — Ponudbe pod »Večje posestvo/29« na upravo »Slov. Narod«. 91

Razno

Solo-petje poučuje izprašana učiteljica. — Rimska cesta 7, II. nadstr., vrata 15. 20

Prevzamem v komisijo potrebščine za kolesa in šivalne stroje — na prometni cesti. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 79

Vizitke

Narodna tiskarna POZOR! PEKARJI

Diamant tvornice Hauser in Sobotta, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljšje pekarsko sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo pravek ali tekočina! Zadržite samo originalni »Diamant«! — Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strassmayerjeva ulica br. 10, Zagreb 12.961

Naznanilo preselitve.

MODNI SALON DAMSKIH KLOBUKOV

ANGELA PEKOLJ

se je preselila na ALEKSANDROVO CESTO šte. 12 (hiša Pokojninskega zavoda, poleg tvrde J. Maček)

Ravnateljja

sprejme veliko industrijsko podjetje v Sloveniji. — Pogoji: večletna trgovska praksa v velikih industrijskih podjetjih, organizatorične zmožnosti, neoporečnost, starost ne čez 45 let, znanje jezikov, jugoslovansko državljanstvo.

Primerne ponudbe z navedbo referenc, prepisi spričeval, z označbo materialnih zahtev naj se pošljejo na upravo Slov. Naroda pod »Komerčni vodja«. 76

Petri globoke žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš dobri soprog, oče, brat in svak, gospod

Anton Lapajne

ravn. obratov Goričane in Medvode Združ. papirnic

v sredo, dne 2. januarja 1924 po mukopolni bolezni mirno v Gospoda zaspal.

Pogreb dragoga nam pokojnika se vrši v petek, dne 4. januarja 1924 ob pol 16-ih iz državne javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. LJUBLJANA, dne 3. januarja 1924.

Antonija, soproga. — Zinka por. Heuberger in MILA, hčer. — Viktor in Karol, brata ter vsi sorodniki.

Inserirajte v Slovenskem Narodu!!!

Javljamo v svojem ter svojega uradništva in delavstva imenu tužno vest, da je gospod

Anton Lapajne

ravnatelj obratov Goričane in Medvode Združenih papirnic

v sredo, dne 2. januarja 1924 preminul.

Pogreb blagopokojnika bo v petek, dne 4. januarja 1924 ob pol 4. popoldne iz mrtvaške veže državne javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Zasluznemu, zvestemu in vestnemu sotrudniku ohranimo trajno časten spomin!

V Ljubljani, dne 2. januarja 1924.

Upravni svet in ravnateljstvo Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani.